Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 3 декабрь, 1977 шу. ● № 144 (5814). ● Мах 2 кап.

ЮБИЛЕЙНИ ШУ ТОЛАМЕ ЧАКХДАККХА!

Доккхий толамаш

Карабулакски бурув тохара балхий управленера № 105 Сайгори яха буровой, завод миссел кlана яц аьхна, йоккха я. Мехкдьтта тохкараша дил байсен ца къовсаш болх бу. Укказа болх беш я Николай Васильевич Редьнове кулгалду бригада.

Йоккха опыт йолча, цхьаберт болча ху коллектива къахьегамхой дукхача шерашка цхьана къахьегаш хьабоагIа. Нах бакха тlаро дlа-юха на буьлар боккха лоархIам болаш да. Массанс а декхар цаI да цу коллективе: скважиншта бурув тохар сихагlен, дарагlен, дикагlен хилийтар.

Хьалхашка нийсхуча халоншца къуьса а къуьсаш цу коллективо дика толамаш даьхад укх шера а. Октябра юбилейна накъаболхеш №№ 54, 55 йолча скважиншта бурув техад цар мехкдьтта йоккха кlедж а толийтеш. ХIака бурув тохаш латт проектни кlоаргал 5500 метр йолча № 105 йолча скважинана. ГIулакхаш дика лел укказа а, кlанзле 1900 метрага кхаьчаб бурувтохараш. Из бригада кхы а доккхагlа толамаш доахадургдолаш я.

Шоаш буруй тохара говзанчаш хилар хьахвекхад «Знак почета» орден лелаеча Кошелев Владимира, Мусатов Василе, Жидонов Анатоле, Глазунов Владимира, бурувлеттарий гlончаша Сурков Михаила, Карахоев Мустафас, Катнев Сайпудина; слесараша Къахьегама Цlеча байракха орден лелаеча Рудиев Виктора, Проститов Виктора; электромонтера Сичников Михаила, иштта кхычар.

Из бригада сийлахьча юбилейна шин шерен укх шерен планаш дика кхоачаш а яь наккьера. Шера планагlа 4000 метр бурув тоха дезача цар 500 метр совлен техар. Уж толамаш доехача дика новкъостал дир цар лелаеча социалистически яхьо.

Бурувдеттарий бригада ше дахьача толамех кхоачамбаь Iе лаьрхIа яц. Шу чакхдолаш цар 5350 метр бурув тоха лаьрхlад. Атта гlулакх-м дац из. Цхьабакъда коллектива членаша юхь Iаьржъергьяц, аьнна хет сона. Коммунистически къахьегама бригада махий тхавр.

Бахташта юкъе лелаеча яхье керте латт шиь коммунистах латта партийни группа. Бурувтокача дика вlештlехьбаьккха ба массово - политически болх а. Цхьабакъда газеташ шоай хашнахьа хьакхакхьаш укказа. Болхдоштa хьажа телевизор а, Октябра юбилейна накъаболхаш бригадашта юкъе йоаржаьяьа социалистически яхье кхоано яккарах совгlата сина радиоприемник а я укказа.

Цу бригада коллективана денна КПСС Сунженски РК-ен Райисполкомен диплом а. Бригаде берригаш кlана бац аьнда коммунистически къахьегама ударникаш ба. Уккхазара кхlаметтел Дахье лорае эскаре кхар цигара вьяча уккхаза кха воагlа. Редькова бригада а эггара хьалха «Татнефть» объединене Альметьевски УБР бурув тохара мастера Д. Нурутдинова инициативагlа лаьржа маьхера почин хьалладьдар а.

Цу бригада вышкомонтажиний бригадаца айхха бувзам нелабу. № 83 йола буровой болх бе йоалийтача Н. Редькова бригада коллектив еррига а дакъа лоацаш яр. Цхьабакъде № 83 йолча буровойна лаьрхlа керда бригада бокъонца вlашагlъелла яьча, уж шоай № 105 йолча буровой дlебахар.

ХIанз из бригада Сунженски бурувдеттарашта юкъе хьалхарча моттиге я.

А. БАКАЛЮК.

Ца оахаш ютаргьяц цхьаь цаI гектар

Укх деношка сихдаь лаьтта оахаш ба «40 лет Октября» яхача Назрановски районерча совхоза механизатораш. Ца оахаш цхьаккха гектар лаьтта бlаьстанга ца далийта — шта да коллективо шийна хьалхешка оттадаь декхар.

— Массаза а сенна, хьоклам луш кхахьет зебь оахача а совхоза маякаша, — йоах паркома секретара Арчаков Хасолта, — Уж ба цIи хеза механизатораш Гелисханов Ювсап, Даурбеков, Яхья, Колоев Бахьаудин, Евкуров Жабраил, кхыбараш.

Совхоза парткомои профсоюзни организацен лаьрхIа теркам бу кхаш леладерашта юкъе яржача социалистически яхьа. Хьалхара моттигаш яхараш «молнешца», къахьстама листокашца буш. Яхьа услоешца лаьрхlа да нормаш тlехкхоачаш а еш, итт дийнахьа вlашта хьалхара моттиг яьккхача механизатора 150 сом преми лулга, шоллагlа моттиг яьккхачоа — 100 сом, кхоалагlа моттиг яьккхачоа — 75 сом. Цунца цхьана яу карара кара тела Шlе вымпел а. Яхьа итогенка кlаpa декадах хьош.

Иштта оттадьча гlулакхо дика лелийт болх — лоацача хана эзар совгlа гектар оахам даьд боахаше.

Ший кхай тlара хьажкlаш чуийгучул тlехьагlа, кхычарий цхьана зебь аха воалаенна звеньевой Евкуров Жабраил. Цун «Беларуса» нормагlа доагlа 2,7 гектар оахам, хlаьта по 3—3,5 гектар оах дийнахьа. Итта тlехкхоачашъю ший задакеш пуп звеноцарча Осмиев Махьмада а.

— Гаргача шин — кхаь дийнахьа йистебаргба из болх, — йоах парткома секретара — Арлагlа доле даьхар — тlадоагlача шера балхашта техника кийчъелга да.

СУРТА ТIА: механизатор Евкуров Жабраил.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ХАЛОНАШ ЭШАЕШ

Ер шу республика баьцадараш леладерашта хаоттамо новкъерие ец хьаденад. ХIаьта а планаш кхоачашъе дага ба уж.

ДуккагIдолча боахамашка тlаийца социалистически декхараш кlанзле кхоачашдаьд. Кхычарел дуккагlа паччахьалкхенна баьцадараш дlаденнад Грозненски районца къахьегамхоша. План 33,8 эзар тонн йолча, цар дlаденнад 46,6 эзар тонн, е совхкарчул кхоалагlа дакъа дуккагIа.

30 эзар тонн совгlа тайп-тайпара баьцадараш дехкад Ачхой-Мартановски района болхлоша.

Специализированни боахамаша санна укх юбилейни шера дика къахьийгар дукха ха йоалаш баьцадараш кхеде йолленнача колхозийн совхозийн коллективаша а. Назрановски района боахамаша дош дийнадар паччахьалкхенна 800 тонн баьцадараш дlадала, цхьабакъда, совхкарчул 9 процент дуккагlа а йолаш, 906 дlаелар.

Наьсархоштa яхье баьнача МагIалбикерча баьцадараш леладераш а иштта кхоачашъаьй юбилейни шера планаш: 700 тонн хила езача дlеенна 995 тонн.

Совхкарчул 6 эзар тонн дуккагlа а йолаш, республика боахамаша 128,7 эзар паччахьалкхенга дехкад 129 эзар тонн гаргга баьцадараш. Шера план кхоачашъяра дехка деза кхы 1300 тонн.

ДИКА КАЙОАЛЛАШ ЧАКХДОАККХ

Дикача къахьегама толамаца чакхдоаккх юбилейни шу «Ачтуринский» совхоза хьайбаш леладераша: кхийтта бетта 1561 тонн шура еккай паччахьалкхента шера план 1530 тонн йолаш.

Декабрь бовлехьа кхы я дlаьургьа 850 тонн.

Уж толамаш доахача кхьетта лоархIаме дакъа юкъе дилла Хамидова Сапа-Хьамзат керте латтача кхоалагlа ферма коллектива. ХIанзза цо еккай 476 тонн шура план 433 тонн йолча. Хьайбаш леладерашта юкъе яржача социалистически яхье хьалха латт доярка Худиева Маруся. План 1900 килограмм йолча хlара lагатгре 2150 килограмм шура яьккхай цо. Белгалъяьккха йоаргlаш а lаьсий лелаиер Чаркуева Зинаиду. Цо кхабача хlара lаьсига дийнахьа буси 400—420 грамм дулх тlекхет план 350 грамм йолча. ДикагIбарех цаI ва скотник Шахгиреев Шамсуди.

Социалистически декхараш дика кхоачашде торо я совхоза. 25 декабрь хьаттlакхоачаш шера план кхоачаш а еш 250 тонн дулх дlадаллда дагада тха.

А. ШАХГИРЕЕВ,

«Ачтуринский» совхоза директора дехкараш кхоачашдер.

1978 ШЕРА ЧОТАГIА

Дукха ха я Ермоловски элеватора сушильно-калибровочни комбидоакъарийн цехий коллективаша шоайла яхь лелаю. Царна керте латт йоккха балха опыт йола специалисташ коммунисташ Юнусов Насрудин, Тахаев Махьмади. ВIаший яхь лелаяро, карлачоа, дикагlчоа тlакхуаш хьааро тlо ду цу коллективашта толамаш даха. Къаьстта чlоагlа яьржар яхь Сийлахь йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача юбилейна кийчлуча хана. Цох дика беркат даьлар. Комбидоакъараш кийчдара 10 бетта план 100 процент совгlа кхоачашйир. Планах 2700 тонн йолаш, цу юкъа хьажиlех 3312 тонн доакъар кийчдир.

10 бетта баьча балха итогех предприяте карара кара лу Шебайрах синий сушильно-калибровочни цеха коллективана. Цу цехе дикагlчарех цаI лоархIаш ва калибровщик Сатуев Шахмиа. Из опыт йола говзанча кагирхой хьеламча ва. Дукха кагирхой lомабаьб цо. Царех цаI я коммунистически къахьегама ударник Талатова Пикант. Шаьлла бlарга-lуналца, хьехамца ший къахьегама накъ дlаболабир Башареа Лом-lаьлас а. ХIанз сменна мастерлла болх беш ва из. Иштта дика къахьегаш ба хьехамчас lомабаь болхлой Бочарова Зина, Болотханова Седа, Сатуева Пада, кхыбараш.

Комбидоакъараш кийчдеча цехе а кlезига бац йоккха балха опыт йола специалисташ. Уж ба слесараш коммунист Сулейманов Джакар, Эзерханов Исраил, завальщицаш Батаева Туиша, Армурзаева Хамила, электромонтер коммунист Шахтиев Iабдал-Рашид, кхыбараш.

Вай йийцача цехий коллективашарча хlаране ше на кхоеш къахьегарах элеватора торо хиннай иттлагlча пятилетка хьалхарча шин шера план 28 сентябре кхоачашъе. ХIанз 1978 шера чотагlа къахьегаш я элеватора коллектив. Юбилейни шера вахта дlахо а хьош керда толамаш даха лаьрхlа я из.

В. ПЕТРОВ.

IАНА КХОАЧАМ ВО БАЬБАЦ

Тха совхоза доалаьа 600 бежана 3300 гаргга хьакхех я. Уж деррига хьайбаш дика lаьнгаба дахара, цар продукца алсамъяккхара тlаберзабаь ба хlанз оаха беш бола болх.

Iана кхоачам во баьбац оаха. Хьайбаш чудоахкаду еррига помещенеш дика тоаяй, хlаьта доакъар а шортта да. Планах 2400 тонн йолаш 4600 тонн силос, 1250 тонн чa, 480 тонн йол, 200 тонн сенаж lалашьяй. Из деррига доакъар кийчде доккха новкъостал дир хьайбаш леладерашта Алиров Нурадн начальник волча отрядерча механизатораша.

ХIанз тха керттера декхар да доакъара хьурмат а деш, шура лаьгl ца йолийташ доахан lаьгара лахар. Октябрьски революце 60 шу лузачи укх юбилейни шера совхоза хьайбаш леладераш декхарийла ба планах 280 тонни заданех 290 тонн шура паччахьалкхенна дlаьла. Шура дlаяллара шера план кхоачашъе гарга да тха. ХIаьта шу чакхдалалехьа шура дlаяллара задани кхоачашъяьа Iеш, массехк тонн совгlа а дургья.

Тlегlертта къахьегаш ба совхоза хьанхий ферма болхлой а. Шера планах паччахьалкхенга 170 тонн дулх доала деза. Из план кхоачашъе дерхI декабрь бетта.

Сона белгалбаха лов хьайбай продукташ алсамъяккхара яьржача социалистически яхье хьалхалаттараш. Уж ба хьакхарч леладераш Дементьева Анна, Чумачок Евдокия, lаьсий леладер Энгиноева Казира, кхыбараш. Сайл аьцх аьнча, са торо а сай групперча доахантара шура яккхара шера декхар дизза кхоачашде. Иштта уйла йолаш ба нож доярках а.

ХIанз тха ферме 200 етт ба. Деррига доахан хlаьзарчоа дерташ лац. Цудухьа хlара денн бийсан тха ферме йоалла шура 420—430 килограмм мара хилац. Доахан даьхарна а уж дикагlа кхабарца а дlахо йолча хана шура дукхагlа ааккха торо я тха. Цу гlулакхо дика лара йолийтаргья хьатlадоагlача шера план толаме кхоачашъе.

Н. ПЕШХОЕВА,

«Малгобекский» яхача совхоза шурий-товарни ферма доярка.

ДИКАЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД

ХIанзалца ца хиннача тайпара дукха ялата, дуга, гераш чудера укх юбилейни шера вай республика колхозийн совхозийн къахьегамхоша. Социалистически декхар 500 эзар тонн долаш 536,5 эзар тонн ялат чуийцар цар. Белгалдаккха доагlа, кlезигагlа дlадийна долаше а ялат совхка чуийца хиначул укх шера 15 эзар тонн дуккагlа чудена хилар.

Хьувкъам дуккагlа баккха йиш хуийтача керттерча торонех цаI — зяба лаьтта ахар. Из кхета а деш, укх шера зяба аха деза лаьтта ма-хулла сихагlа аьхна чакхдаккхара еррига шоай торонаш оврцагlъаьха къахьегаш ба республика механизатораш.

Болх дика вlаштlехьбаьккха чакхдоакх зябь оахилга Ачхой - Мартановски районе. Укх шера планагlа аха дезача 7850 гектарах хlанзле 7193 аьхай цига. Иштта дика лоархlабу зяба лаьтта ахара планах Грозненски, Ножай-Юртовски, Веденски районий механизатораш.

Цунца цхьана Урус-Мартановски, Шелковской, Шалински, Назрановски, Надтеречни районашка зяба лаьтта ахара темпаш хlанз а лоха я. Из бахьан долаш республике деррига зяба аьха лаьтта декабрь бутт тlакхоачаш 114 эзар гектар мара хилаиза, совхка цу хана аьха хиначул 20 эзар гектар кlезигагlа.

Кхоачамбоалараш дlа а доахаш, зяба лаьтта ахара балхаш ма-могга сихде деза боахамашка.

Зябь ахара план кхоачашъярах йола СВОДКА

Районаш	план (процентаца)
Ачхой-Мартановски	92
Ножай-Юртовски	85
Веденски	84
Грозненски	82
Сунженски	74
Наурски	73
Грозненски	73
Урус-Мартановски	68
Гудермесски	66
Малгобекски	67
Шелковской	62
Шалински	61
Советски	59
Надтеречни	51
Назрановски	42
Республике гlоала	70

Диъълагlча шера чотагlа

Берригана советски нахa санна, доккхий социалистически декхараш тlа а айна, дlадолалдир юбилейни шу «Жилгражданстрой» треста спецСМУ-10 йолча республика заслуженни гlишлонхо Цечоев Iаддал-Хьамид керте латтача комплексни бригадас Уж кхоачашдара шерра яржар социалистически яхь.

Укказа безалдаккха доагlа еррига управлене беча балхах яханел совгlа бар цу бригадо кхоачашбеш хилар. Цудухьа дукххача а даьхье пун толам баларах тайша да управлене план кхоачашьелга.

Из дика кхетадора бригада кlара членo, цунца цхьана укх дезача шера шийна тlаотта беххтокхам а.

Бригада собрание дийца а дийца чlоагlдир яхьа хьалаш, юкъейоалийр баьнн система. ХIара итт ди массаза доал итогаш йора. Цунна юкъедехьар бригада хlара чаж къахьегамен производственни дисциплина мишта йолаш ва хьожилга меттел, наха юкъе а цlагlа а хила ма-воагlара вий-вац хьожилга я. Цу дерригне цlенхаштта хила везача оттавора бригада хlара болцло.

Балха хана бизза шийна эшар, шоай бехкагlа зехьа из йоацар.

Балха тlа ке яара доккха новкъостал хулар бригадана пун хlара болхло шиь-кхоь а кхы дуккагlа а балха гонзал болаш хилаpo а.

ХIаьта пятилетка хьалхара шу дика чакхдаьккха кийчо йолаш а яр бригада. Планагlа 1,6 миллион сома маьха балхаш де доагlача це кхоачаштдьадир 2,6 миллион маьха балхаш.

Иштта дlадолалдир бригадо ер шу.

Хьалхарча квартале цо хьалдир Катааме кlаране 80 квартира йолаш шинаш цlеноп, пхьоалагlча микрорайоне — 50 квартира йола шинаш цlенош. Из бригада баьнна боккха толам бар, заданегlа доагlачул дуккха гlехдар.

Кхы а доккхагlа хlана кхоалагlча квартале гlишлошъерашта шоллагlча квартале. КПСС ЦК майски Пленума решенеша, арайьнача керлача Конституце проекто хьинар совдаьккхар цар. Проект юкъе баьча кхетама балхо политически самкетам кхи а лаккхбир.

Шоллагlча квартале бригадас хьалдаь даьхар Чир-Юртарча цементни завода болхлошта 80 квартира йола цlенош, йиъалагlча микрорайоне 45 квартира йолаш кхоъаш цlенош.

Сийлахь-боккхача Октябра кхоьатхьа шч дузе ха гаргa че гlорт бригада хlара болхло кхы а чlоагlагlа болх бе аьнлар. Из да тlаккхоачача хана гlишлошъерашта кхоалагlчен йиъалагlчен микрорайонашка хьалдир 190 квартира йолаш кхоъаш кlенош.

Кхоалагlча квартале хьалде долахдир 213 квартира йола кlеззаа аlаштlара дах шиьн 45 квартира йолаш пхеза аlаштlара дах цаlи—кхо цlа. ХIанз уж цlенош толамца хьалдеш да.

— Ер шу йистедалалехьа уж кlенош чура тоалдаь даха мара ца дезаш даь доакхарла оаха, — аьлар Къахьегама Цlеча Байракхен Октябрьски Революцен орденаш лелаеча бригадира коммуниста Цечоев Iаддал-Хьамида.

Боккха толам баьккхаб цу бригадо Октябра сийна лаьцача социалистически яхье—хlанз 1979 шера ноябра чотах болх беш я из. Бригаде хьалха латт Берчанов Салаудинен Котиков Бекхавен кулгалдеш йола монтажникий звенош, Епифанова Алла керте латта штукатурий звено. Къаьстта болх дика бу электросварщикаш Юнусов Ширвани, Сидьпох Валере, кхычар. Иттлагlча пятилетка програма кхаь шерах ах шерав кхоачашъе ше тlайийна док кха декхар цу хана дика хьалхагlа кхоачашдергдолаш я бригада.

Ю. ЮСУПОВ.

КПСС ОБКОМЕ

ЛЕРТТIА ПАЙДА ЭЦА ЭНЕРГОРЕСУРСЕХ

КПСС обкомо тlаийцаб «Халкъа боахам доагорца, энергетически ресурсашца Iалашбара а царна кхомбара а кхы тlа дездарех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета указанеш КПСС обкома бюро решенеша кхоачашъяра лелавах» бола сонам.

Цу тlа белгалдоаких, кхьайола министерстваши ведомстваши, объединенеши предприятешеи, колхозашеи совхозашеи халкъа боахам доагорца Iалашбара, еррига доагора-энергетически ресурсашта кхомбелга чlоагlдара диказа даргдоаца гlулакхаш дарах йола КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советеи решенеш а цу дешах йола парте областной комитета решенеш а йоагlача бесса кхоачаш ца еш.

Белгалъяьча мероприятена Iалашдац КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советаи оттабьча боарамагlа доагора-энергетически ресурсашта кхомбара заданеш кхоачашъелга, хlаьта «Электроинструмент», «Металлист» заводаш, № 4 йола маьхкю завод, Гудермесски консервни завод, «Нефтехимзапчасть», «Автоспецоборудование» опытно-экспериментальни заводаш, кога гlирс бу фабрика санна йолча а кхьйолча а предприятешка цу тайпара мероприятеш вlалла кийчъяьяц. Цу предприятей партийни организацеш коллективаша доагора, йовхала, электроэнергена кхом бара тlехьа доаттабеча къовсама керте этта яц, на лоархlам бола паччахьалкхен гlулакх кхоачашдара администрацеи дечоа тlаьхьожам оттабелга Iалашдаь дац.

Итт бетта 37 предприяте нормагlа йоагlачул совгlа йоагаяй 3,3 миллион киловатт-сахьат электрически энерги. Эттара дуккагlа — 25,5 процент электроэнерги йоагlачул совгlа йоагаяй цементни заводо, кога гlирс беча фабрико — 40,7 процент, бурув деттача балхий Октябрьски управлене — 30,9 процент, рудни йоацача гlишлон материалий Карабулакски заводо — 12,5 процент. Йоагlачул совгlа йовхала энерги дlаяхийтай шекара заводо, № 1 йолча гlишлон материалий комбинато, кхычар. Оттабьча боарамга хьежжа 10 бетта доагора, йовхален электрически энергена кхомбелга Iалашдаь дац «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене.

Доккхий кхоачамбоацараш да НГIАССР юрта боахама министерства юртбоахама предприятешкеи «Консерваплодоовощ» объединене совхозашкеи, транспортни организацешка доагора-смазочни материалаш лоаттаеча, дlа-юха кхухьача, дlаухийтача. Юрта боахама министерства колхозашеи совхозашеи хьахьожаьаьа фондел совгlа 10 бетта дlаяхийтай 3 эзар тонн автомобильни бензин а 4 эзар тонн дизельни доагори, доагора-смазочни материалаш йоаеш дукха моттигаш я.

Цlенхаштта кхоачамбоацараш да халкъа боахам газах даькхача доагорца, доагорасмазочни материалашца Iалашбеча. «Грознефтеоргсинтез» объединене кхоачашъьяц оттаьча ассортиментах мехкдьтта продукташ еракцара план, хlаьта РСФСР «Главнефтеснаб» Грозненски управлене — уж дlакхахьара план. Из бахьанце потребителашка дlа ца кхоачаш дукха дизельни пишкаш детаюи доагор, уайт-спирт, технически сердал телеш фатеги, смазочни даьтташ дуc. Дукха мехкдьттеи мехкдьтта продукташи йоаю мехкдьтта чакхдоахача заводашка, Главнефтеснаба базашка. Грозненски нефтебазе доадир 150 тонн лаккхоктанови автомобильни бензин, дукха мехкдьтта продукташ йоаю еха йолча е лерттIа кийчъаь йоацача цистернашка чуйоттача хана. Масадц, укх шера йоаккй 100 тонн согlа, тоала а яй, лохагlча сорта а яй 600 тонн сийрка мехкдьтта продукташ.

Халкъа боахама доагора химически промышленноста беделла лоаттаяра йолча еррига торонех пайда эцац «Грознефть» объединене. Укказа дийнахьа-буси факелашка йоагаю 600 эзар кубически метр мехкдьттаца хьайогlа газ.

Парте городской районии комитеташа йоаттlача тайпара йовхло ец доагора, йовхален электрически энергена кхомбара дешай, цу хьекъехьа йола КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советеи указанеш кхоачашъяра кхоачамболанаш тlахьожам лоаттабац.

Министерствай ведомствай, объединенейи, предприятейи кулгалхошта КПСС обкомо тlадиллад халкъа боахам доагорца Iалашбара, еррига доагора-энергетически ресурсашта кхомбелга чlоагlдара кхы тlа эшаш дола гlулакхаш чакхдаккхарах йола КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советеи решенеш а цу дешах дола КПСС обкома бюро соцамаш а кхоачашделга Iалашде, цу указанеши соцамашеи оттабьча боарамашка хьежжа доагор, электрически йовхален энерги, доагора-смазочни материалаш кхое.

«Грознефтеоргсинтез» объединене (нов. Шилова), «Грознефть» объединене (нов. Сорокина), РСФСР «Главнефтеснаб» Грозненски управлене (нов. Качарова) Iалашдолда оттаьча ассортиментага хьежжа мехкдьтта, мехкдьтта продукташ, доагор довкхлага а из халкъа боахама лоаттаделга а, мехкдьтта, газ, доагора-смазочни материалаш йоахача а чакхйоахача а хана, дlа-юха кхухьача а лоаттаеча а хана йовелга наькъ санна хlензпладеш доаца.

Iа хьатlаккхачарна дувзаденна «Кавказтрансгаз», «Грознефть», «Севкавнефтегазпереработка» объединенеш, жилищно-коммунальни боахама министерство декхарийла я предприятеш, нах чубаха цlенош, дарбаш, культурно-бытовойи кхыйолеи учрежденеш газаца, йовхалца, электрически энергеца Iалашъе, цу гlулакхашта оттаьча лимиташта тlера а ца йоалаш.

Халкъа тlахьожама республикански, городской, районии комитеташа тlахьожам оттабе беза доагор, доагора-смазочни материалаш, йовхален электрически энерги дlаахийтара, КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советеи указанеш кхоачашъелга кхоачаш ца деча кулгалхошкара доагlар цlенхаштта хьа а дехаш.

КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советеи решенеш хlара предприяте кхоачашъерга шин кlира хьежжа яла еза КПСС городскойи районии комитеташ, де мел доагlар де деза СССР Министрий Совето оттаьча заданешка хьежжа доагори энергетически ресурсаши кхоелга Iалашдаре, уж белгалдаьча соцамаш кхоачашделга Iалаш ца даь кулгалхой цlенхаштта беххтокхаме а уваш.

НОВ. Н. А. ЭСМУХАМБЕТОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республике жа леладелга дегIздоаладеча доккхий гlулакхаш карагlдуаларахи, хьинаре общественни болх барахи ваьча дийнахьа деза шовзтлъе итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла нов. Эсмухамбетов Наурды Анватовича — Ленина орден лелаеча «Шелковский» племовцесовхоза доккхагlволча жа lуна, Социалистически Къахьегама Турпала.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1977 шу, 30 ноябрь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо просвещене, уннакlено лорарра, культура, профессионально - технически образоване, мехкдьттаи мехкдьттахимически промышленноста, жилищно - коммунальни боахама болхлой, Iилман техникаи деятелий, йоазонхой, юристий группана дlаелар Нохч-ГIалгIай АССР сийлен цlераш ярах йола Грамоташ.

Грамоташ дlаелар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела новкъоста Х. Х. Бокова.

Ха хьежаргьяц

БIаьсти ювча культурашта хьакхьостадаь лаьтта шийг ханнахьа зяба аьха лаккхарах тайпа хургба тlаьоагlача шера чубахьаргбола хьувкъам. Из дика кхетаду Шалински района «Южный» совхоза механизатораша. План 388 йолаш 640 гектар лаьтта аьхад цар хlанзле.

Зяба лаьтта ахара укх шерара план кхоачашъе гарга ба Ленина, Куйбышева цlерагlча колхозий механизатораш а. Иштта, Ленина цlерагlча колхозера болхлар план 1088 йолаш — 850 гектар, Куйбышева цlерагlча колхоза механизатораша план 1087 йолаш 830 гектар лаьтта аьхаш.

Цунца цхьана, зяба лаьтта ахара балхаш геттара во вlаштlехьдаьхад план 4140 гектар йолаш хlанз а 2000 гектар мара ца аьхача «Ачтуринский» совхозе. ХIанзчул тlехьагlа 1000 гектар лаьтта аха дезаш да «Джалка» совхозе, хlаьта «Шалинский» совхозе — 900 гектар.

М. ЭЛЕНДИЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛАЬРХІАР КХОАЧАШДЕШ ЦА ХИЛЧА...

В. И. Ленина шенхаштта критика еш хиннай дика сонамаш тІаэца маьхера хьехамаш зеда хоаш а болаш, уж сонамаш, хьехамаш вахаре чакхдаха, лаьрхІар кхоачашдара тІахьожам лоаттабе ца могаш барашта. «Берригача балха керттера да лаьрхІар кхоачашдара тІахьожам лоаттабар», — яьийхад В. И. Ленина. Дукха ха йоацаш тхо хиьар МагІалбикерча ремстройуправлене юкъхьанцарча партийни организаце баллега, укхаза уж В. И. Ленина а Коммунистически парте а хьехамаш миштта кхоачашду хьожаш.

Улицаш, тротуараш тоаеш, цига асфальт юлаш город тоаелга, лерттІа Іуьал деш городе нах чубаха пачхалкъал хен цІенош леладелга, городе аша кхьдола гІишлош балхаш чакхдосахилга — иштта да моттигерча гІишлонхошта хьалхашка латта керттера деккараш.

Этгара хьалха белгалдаккха йиш я юкъхьанцарча парторганизаце хьалхдеенца шерагара шерагга балха планаш а тІанйда социалистически деккараш а кхоачашдеш йолча коллективашта юкъе йолаш ремстройуправления хьайоагІаш хилар. Цхьабакъда, таган кхоачам бац мичча а тайпара хьалхашке латта деккараш кхоачашдар. ХІанз керттерча лоархІаме да хьабеча балха дикал лакхъяр, цу гІулакха йолаш мел йолча торонех биззa пайда эцар.

Из оагІув теркаме йиьача дукха цІенхаштгара кхоачамбоацараш да ремстройуправлене коллектива балха. ГОСТ-о дІадехкача тайпара кхоачашдац улицашка асфальт йиллара балхаш. Дукха моттигаш хул асфальт йиллача улицай йистошка кхера ца оттабеш. Оттаьча хананшка чакхдахац нах чубаха коммунальни цІенош капитально тоадара балхаш. Лоха я хьабеча балха дикал. Из бахьан долаш дукха моттигаш пиьслу цкъа дань чакхдьнина бахаш шоллагІа юха тоаде дезаш, шоаш балхаш дань моттигаш юхейисача гІишлон хІамаех Іошіекъаш, иштта кхы дІахо а. Цудухьа дукха нах цар балха летташ моттигаш хул.

Уж кхоачамбоацараш цІаьхке гучадаьнна дац. Уж хиннад цу хьалха, ши цу хьалха... Уж дІадаланза долаш да тахан а. Цкъарчоа хеталу коллектива балха цу кертгерча оагІош терко ца яш, юстара латт — хьогІ юкъхьанцара партийни организаци аьнна. Цул болх тохкаш гучадоал из уйла оса нийса ца хилар.

Соахкера отчетен хоржамийн собранн чакхъяьнначул тІехьагІа шйе партийни собрани хиний укхаза. Керттерча дакъе цу собранешка дийцад коллектива вахаре лоархІам бола дешаш, белгалдаьхад балхацара кхоачамбоацараш дІадехарен болх тоабарен наьнъаш. Бакъде, цигара дІахо даьнкадац гІулакх. Коммунистий хьинар теадац шоаш белгалдаьха дика гІулакхаш дизза вахаре чакхдаха.

ДІадахача шера 12 октябре управленерча коммунистий йийллача собране лаьрххІа дийцад «Балхен къахьегамен дисциплина лоаттамахи парторганизаце деккарехи». Собране доклад яьча ремстройуправлене начальника Б. Н. Галаева, къамаьлаш даьча коммунисташа белгалдаьккхад кІенхаштта балха а къахьегама а дисциплина телхаеш моттигаш хилар, из дІало ла йиш ца хилар. Собране сонам тІанйцаб балха из оагІув тоалра тІаберзабь.

Цу тІа РСУ начальник, постройкома председатель, парторганизаце секретарь деккарийла бу: «Балха а къахьегаме а дисциплина телхаеш моттигаш хургйоацаш коллективе цахадаш хетама болх лелабе; агитколлектива а «Знание» общества а низаргацу тьахъельа лекцеш еша, политинформацеш, къамаьлаш де; коллективе социалистически яхь делаелга тоаде, хан-ханнахьа цун итогаш ега вІаштІехьдакха; коллективе балха а къахьегама а дисциплина чІоагІъяра, политико-хетама болх тоабира хьадда гІулакхаш белгалдаха, уж кхоачашдарах партийни собранешка хаст-хаста хоам бе, иштта кхы дІахо а.

Соахка шіслагІча декабре парторганизаце йийлача собране дийцад «1976-ча шера план кхоачашъярахи 1977-ча шерарча деккарехи» доладош Иттлагіча пятилетка хьалхарча шера плана тІайица социалистически деккараш хьалха ІІ бетта коллективо кхоачашдаьдале а карагІдьначун критически лоархІам беш, де йиш а йолаш ца деш дисараш белгалдоахаш чакхъьний из собрани а, протоколо гойтачох.

Цу собране хертгера чулоацам лархІа йиш я собране ше къамаьл деш цу хана юккхьанцарча парторганизаце секретарь хиннача А. А. Батыжева аьнна дешаш: «Доклада тІара гучча тайпара, вай хапал хьалха кхоачашъяьа шера план а тІанйца хиича социалистически деккараш а, баьча балха дукхал лархІеча; цхьабаькъда цук дикал лаьрхІача вай балхапа дукха кхоачамбоацараш да, къаьстта нах чубаха цІенош тоадеча. Цу хьакъехьа дукха лотъамаш да заказчикашкара а вай тоалаьча цІенош бахача нахагара а. Цо вай сий дакхкац». Уж цІенхаштгара кхоачамбоацараш дІададахара, гІишлонхой болх белгтала тоабара тІаберзабь ба цу собране тІанйца сонам а.

Цхьайола оагІонаш юкъара чулоацам болаш яле а, хаиначе кхоачашдича, дизза вахаре чакхдьхача дика сонамаш да цу собранешка тІанйцараш. ТІаккха миштта латт уж кхоачашдара гІулакх? Парторганизаце болх дІахо техкача гучадоал тІанйца сонамаш кхоачашделга укхаза геттара ледара латтнига.

Дизза шу дьнпад хьалхара сонам тІанйка. Цу тІа коллектива кулгалхошта тІадиллалар балал дисциплина чІоагІъяра аша гІулакхаш къовстадалга а уж вахаре чакхдоахилга а. Цхьабакъда цу хьакъехьа пхьакхха а тайпара ер ма дий аьнна даь хьехьокхо хІама корелизар с парторганизаце секретара а е постройкома председателе М. М. Хидиповне а, е РСУ начальнике Б. Н. Галаеве а. Цул тІехьагІа бархІазза партийча собранеш хиний укхаза. Царех цхьанна а собране оттадаь хииадац хьалха тІанйца сонамаш кхоачашдаро хьакъехьара доп. Иштта кхоачаш ца беш бисаб укхаза шоллагІча собране тІанйца сонам а.

Керттерча лаькъе тІанйца сонамаш кхоачаш ца дар, цу гІулакха партийни организаце тІехьожам ца лелабар бахьан долаш да, беча балха дикала оагІонаш лаьрхІача, РСУ коллектива гІулакхий цІенхаштта астагІдулаш хилар.

Цунна дувзадена да цхьабакха цІенхаштгара кхоачамбоацар а — цхьанцадолча дешай хьакъехьа массетказза цхьан тайпара чулоацам бола сонамаш тІайцар. Масала коллективе хетама болх тоабара, социалистически яхь дикагІа вІаштІехьъяккхара хьакъехьа сонамаш тІайцадь тайн-тайнарча хананшке хиннача дукхача собранешка. Цул соагІа де лаьрхІар хьадда белгал ца деш, хиниш а де лаьрхІар чакхдаккхара бехктохкхаме барам а къовстоша да уж сонамаш. Цудухьа сонамаш дукхазза тІанйдаьдале а гІулакхан хувцаденкадац. Хьалха чиина кхоачамбоацараш хІанз а долаш да укхаза. Хьалха а сонамаш эсала латт укхаза хьаьча белгий дикал лакхъяра гІулакх а.

Де лаьрхІар дизза вахаре чакхдаккхар, цу тІехьа цахадаш тІахьожам лоаттабар дегІаеначa социализма общества хьалашта а хІара коллектива вахаре Іалаьмате боккхача лоархІаме хьлар белгалдьккхад КПСС XXV съездо «Организаторски балла керттера дакъа да тІанйца сонамаш кхоачашдара тІахьожам лоаттабари тохкаш лелабари. ХІара партийни советски, боахама кулгалхочун, хІара партийни органа, хІара юкъхьанцарча партийни организацен гІулакх да из» — аьнна да съездa Л. И. Брежнева яьча КПСС ЦК докладо чІа.

Укх шера 20-ча октябре юха а партийни организаце отчетен хоржамийн собрани хиний укхаза. Кхы цІаьхха цІенхаштта дийцад парторганизаце а коллектива а кхоачамбоацараш, белгалдаьхад уж сихагІа дІадахара наьнъаш. Керда секретарь хержав (А. А. Арсамаков). Собране тІанйцача сопам тІа юха а парторганизаце секретаран цун заместителан тІадиллад: партийни собранеш кийчъяра боарам лакхбеага, уж кийчъеча берригa коммунисташ юкъе а оэаш; тІанйца сонамаш кхоачашдара тІехьара тІахьожам чІоагІбелга, уж кхоачашдарах хаст-хаста партийни собранешка дувца, коммунисташа дІахайта. Кхы а дукха пункташ я собране сопам тІа РСУ парторганизаце а коллектива а болх тоабара тІерлаь.

Хета доагІа РСУ коммунисташ хІанз мукъале я шоай деша даьй хургба. шоеш де лаьрхІар цар дизза чакхдоаккхаргда. Цхьабакъда- цунах кІезиг аукха шек воакх отчетен хоржамийн собране протокол тІанз а яздаь далаиза уллаш хилар, собране дийца кхоачамбоацараш дІадахара партийни организаце а коллектива а болх тоабара, тІанйца сонам биза кхоачашбара чакдаха дезар гІулакхаш белгалдаха хилар. «Цхьан дийнахь а Іоха йиш йоацаш лел со. Ха тоъац. Болх дукха ба» — бехкеза вала гІерт лов. А. А. Арсамаков.

Ремстройуправлене санна тІанйца сонамаш вахаре чакхдахара болх ледара латташ юкъхьанцара партийни организацеш кхы а я районе. Цар болх тоабара дукхагІа повкъостал де деза КПСС МагІалбика горкома отделаша, къаьстта заведующи А. И. Алейников волча организационни балха отдело.

А. БАСИЕВ.

Грознески экспериментально-механически завода болхлоша чІоагІа лоархІаш сийденн ба коммунисташа вала кандидат вола фрезеровщик Сущенко Валерий Алексеевич, токараш, коммунистически къахьегама ударникаш Дудников Иван Павлович, Арутюнян Феликс Армавирович. Хьанаре къа а кьегаш башха-дика толамаш лахарца дьайнад цар сий. Цхьаккха смена дІалхийтак цар шоай сменни нормаш 130—140 процент кхоачаш ца еш.

Общественни балха тІа а дика дакъа лоац цар. Валерий Алексеевичи, Иван Павловичи профсоюза цехкома членаш ба, хІаьта Феликс Армавирович цеха халкъа тІахьожама группа председатель ва. Юкъерча балха тІехьа шоашта тІадехка деккараш даим цІена кхоачашду цар.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) хьаьнча оатхаьга хьожаш ба фрезеровщик В. Сущенко, токараш И. Дудников, Ф. Арутюнян.

М. ПЛИЕВА сурт.

ЮКЪЕРЧА ЗВЕНОХ ЙОЛЧА КАДРАЙ—ТЕРКО ДУКХАГІА

«Колхозашкен совхозашкен юрта боахама специалисташ отделенешта, бригадашта, фермашта, производство юкъерча звеной кхыча подразделенешта кулгалдеча балха гІолла тоадара кхы тІа а чакхдаха дезача гІулакхий хьакъехьа» дукха ха йоацаш КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советом баьча сопам тІа оттадаьд юрта боахама производство нерда айелга, из хІанзарча Іилма-технически ларда тІа оттаеата Іалашдара кхоачаме дезаш долла Іалъвнте лоархІаме дешош. Из документ — юрта боахаш дІахо догІабоалабара партен правительствен хІара денна йоакхо еш хилар хьакъхаш дола кхы цхьакъа цхьа тешал.

ХІанзарча хьалашка общественни производство эффективности балха дикаля лакхьар дукхъа лоаттабеча къовсамо юкъерча звеной кулгалхошкарен специалисташкарен дІадех доал дера механизм хІоаргтея массе оагІорахьарен йоазилга, производственни коллективаша Іилмаи ларда тІа дова де хоага.

Из къаьстта лоархІамс да хІанз, КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, юрташкара къахьегамхой юртбоахама производствана дІахо кІоарагІа специализаци концентрации еш, къахьегама дикале эффективности ма-могга лакхъеш болча хана.

Район боахамашка укх тІехьарча шерашка кІезига хІамеш дьлад доала юкъерча звеной кулгалхойи специалистийн состав эргаьлькха тоаера.

Тахан къахьегама коллективашта керте латтараш кертерча дакъе специальни образовани а йоккха вахара опыт а болаш бола нах ба. Поактико дог тешаду, планаш социалистически деккараш толаме кхоачашделга а юртбоахама производства берригача доакъой эффективность лакхъелга а дукханча хьале бригадирий, фермай заведующей, юкъерча звеной болча кхыча кулгалхой знанеех организаторски хетамахи тийша хилар.

Боахама производственни подразделений кулгалхой состав эргаьлькха тоаяра хьакъале бола беш хилар хьакхокхаш дола масал да «Терек» яхача совхоза вартиома балха опыт. Юкъерча звенох бола специалисташ кийчбарах Іомабаран вІашагІъеллай хьадда система я цига. Боахамс вІашагІъеллай директор, парткома секретарь, рабочкома председатель, керттера специалисташ юкъе а болаш йола аттестационни комисси.

Кадраш Іомайра шера вайда эц хьехамчий денках, Цудухьа цхьа бахьан доапаш дац цу совхозерча къахьегама коллективашта кертс латтараш специальни образовани йолаш хина на Іеш, производство вІаштІехьлакхаран хакаца болх баран хиланза ертйоапа говзал а йолаш бола нах хилар.

Дика традици я совхозе: кагирхой школе деша батІача хана дена ахархочул къахьегам дукхабезаргболаш хьалххебар. Лакхерча классашкарча дешархошта урокаш тІа Іомаю юртбоахама техника, автодела. Бакъдар аьнча, берригача къонача наха шоай кхел шоай совхозаца ца юзза а тарлу, хІаьта а боккхагІболча повкъосташа — педагогаша, кадрови болхлоша — лаьттах болийтача безамо дукхача кагийча нахах мехкарашлеж бахьабоакхкаргба вахара нийса никь, из хьанаца повкъостал дерга.

Къона специалист шой моттиге дІа иштта оттхьало-кхеш дола масал доалаче могагда цу боахама 2-ча отделене управляющи волча вож. А. Х. Дуругрово. ХІама Іомадара гІера, къахьегам дукхабезаш вола хІамига саг, шоай юртара школа йисте а яьккха, хІамига волча хина дешаш лаьттах, апарачуун къахьегамах шоай безам болийтача шой дешаргІа вахав.

Юртбоахама техникум дистенькеккачул тІехьагІа, цунах теша а гийна, цунга кулгалзе дІаелар бригада, цига хьахьокхар цо шой организаторски хетам, институте дІахо дешарца цхьана тар а беш шийна болх бе хоеш хилар.

Юртбоахама институт дока чаккх а яьккха, хІанз «Терек» яхача совхоза 2-ча отделенена кулгалдеш ва А. Х. Дуруев. ЧІоагІа хьиькъа дуга кхеду цун коллектив. Масала, укх шера 700 гектар долча лаьттан хІара гектара тІара дальна дуга, планагІа лаьрхІача 37 центнера меттел, 45 центнер хилар.

Лаьттах, балха хамах, техниках, удобренех, кхыча ресурсех эффективно пайда эцар дукха коллективаша лоаттабу къовсам хетамца вІаштІехьбоах цу совхоза отделений управляющеш ш. Б. Изараева, Н. Осмаева, Х. Алиева, Т. Мачаева.

Юкъерча звенох йолча кадрай состав эргаьлькха тоаедика аьттув боал «Новогрозненский» комсий совхоза партконен боахама кулгалхойн.

Цу боахамен районен сийлени цІи хеза я Б. Насуханован С. Ахматхановен кулгалдеш, укх массехк шера къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьа а боахаш, лаьтта лелазара культура лакх а еш, комсаш чІоагІа хьувкъеш хьайоагІа йоксаш лелаю бригадаш. Специалисташ кулгалчойн болча шоай цІи йоакха цу еш хьабоагІа вокх отделеней управляющи а: «Новогрозненский» комсий совхозера С. Гахаев, «Кошкельдинский» комсий совхозера Я. Арсамалиев.

Укх тІехьарча шерашка шура лакхара эттара дукагІа толамаш доах «Восточный» комсий совхозерча дийша ваьнна зоотехник Л. Ханатмалов керте латтача шурий-товарни ферма коллективо.

Юртбоахама производство дика вІаштІехьъьхкхен къахьегама коллективашта хьехам бален. хІанзарча Іилман ларда тІа гІулакх леладе хоаш бола нах дукха ба районе.

Цунна цхьана, района цхьаволча боахамашка бригадай фермай коллективашта кулгалаеш ба кхоачамболлаш специальни кийчон опыти йолаш бола нах.

Масала, берригача бригадирех фермай заведующеех 30 процент соагІа бараш специальни юртбоахама образовани йолаш ба.

Къаьст-къаьста партийни организацеш боахамий кулгалхойн («Гудермесский», «Кошкельдинский» совхозаш), во хьож кадраш хьахержара, балаш тІа дІанийсьара, хьалхехра дешаніка. отделенешта, бригадашта, фермашта керте опытен, политически дика хетам бола нах, квалифицированни специалисташ, коллективаш вІаштІехьяхен хетаен, хІанзарча Іилма-техническа ларда тІа производство лелае хоаш бола нах хургбола гІулакх деш бац.

Цудухьа тамаш а яц цу совхозашка юртбоахама культурай хьувкъамаш доахана продуктивности лоха хилар.

1977 шера хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача дальнин дуга 35,6 центнер маьра хийнзар «Гудермесский» совхозе, планагІа лаьрхІар 37 центнер йоалашехьа а, хІаьта «Кошкельдинский» совхозе хІара гектара тІара аьнна хьажІаш 12,3 центнер, генараш — 6,9 центнер маьра хиннадац, хІаьта цу бахьанегІа из продукции пачхалкъана йоахара хаткьбоахама план кхоачашъьйн боахамо, юкъагІа йисар хлерам болаш а ... шура йоахара задани а.

Вай доаладаьча цу масалех гуш да, бригадаш, фермаш кулгалдеш специалисташ болча моттиглашка толамаш массаза а доакъагІа хулаш хилар, коллективий иэзаш хетаме тІадерзаду цар лаьттаж хІара гектарах, техниках, удобрениех, кхыча ресурсех эффективно пайда эцара.

Цхьабакъда, цхьаболча кулгалхоша, сенухьа да а хац, тешам беле тІамац къона специалисташ, кулгалдеча гІулакхаш тІа лкийтац уж. ТІаккха шоай йовзича специальностегІа балхаш да даван хул уж. Цудухьа КПСС горкомо района совхозийн колхозийн юкъхьанцарча парторганизаций, кулгалхой уйла тІаерзаьйй къона специалисташ отделенешта, бригадашта, фермашта, юртбоахама производство кхыча подразделенешта керте уттабиза барг да хилара.

КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен сопам кхоачаш а беш, парте горкомо шой практически гІулакхашка къаьстта уйла тІайохийт юкъерча звенох болча кулгалдеча болхлой идейно-теоретически хетам чІоагІбара, цар общественни авторитет лакхъяра, дикагІа болча специалистий — юкъерча звенох болча кулгалхой — балха опыт вІашагІтохараи дІайоаржаярах, цар къахьегаман бытая хилаиза даргдоаша хьалаш вІаштІехьдахара.

Районера юкъерча звенох бола берригa кулгалду болхлой КПСС горкомен юкъхьанцарча партийни организацен дешаш ба. 20 соагІа саг дешла вагІа лакхерчеа юкъерчеа дешара заведенешка. Юкъерча звенох болча специалисташтен кулгалхоштен юха а аттестаци еш дола гІулакх хІаноладаьх боахамашка.

КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен сопам тІа чакхдаха оттаьдача гІулакхаша повкъостал ду юртбоахама производство дегІайоалаяра даькера специалистий доархІам дІахо лакхбара, къахьегамах хьакудача берматаца цар моральни материальни безам дукхагІа хиннйтара.

Цуга хьежжа лаькъу юрта боахама интенсификаци яра тІаерзаь партен правительстван решенеш чакхъяхара хьалхара юкъерча звенох йолча кадрай бехктохкхам, цар деккар на кхайи фермайн продуктивность лакхъяран продукци дукхагІа ххаран, цуш дикал тоаяра а из нихкарга дІабода нах локбара а де мел дезар дар.

Из терхал а деш, горомской комитето тІагІертта чакхбоах кадраех тешам болраш уж лархІараш, цу хьакъ хана шоашта тІадиалача гІулакха хьакхара цар бехктохкхам лакхбара парте белгалбаь никъ.

ХІанз района боахамашка оттаеш я КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен сопамца дувзадена хьалхашка этта деккараш кхоачашделга Іалашдергдоалаш йола, отделенеш, бригадаш, фермаш, юкъерча звенох йола вож подразделенеш кулгалхой кадрашца чІоагІъяра перспективни комплексни план а хІаьта иштта юртбоахама цу дика чакхдаккхара, юбилейни шера социалистически деккараш толаме кхоачашдара, хьатІадоагІача шера хьувкъама чІоагІа ларда йоллара тІадерзадаь гІулакхаш а.

М. АМИРХАНОВ,
КПСС Гудермесски горкома юртбоахама отделе заведующи.

Тхога язду

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ ЛУШ

Грозненски 26-ча профессионально-техническн училище Іомабу хІамаш тега нахи парикмахераши.

Балха говзал Іомаерой соагІа цига мехкарашта боккха коммунистически кхетам а лу. Училище дешабагІарех дукха а дукхагІбараш районашкара баьхха мехкарий ба, говзал Іохаяь баьнча цига болх бе юха а гІоргболаш. Парте обкома V-ча пленумо белгалдаьккха ма-хиллара, юрта бахача наха юкъе хІанз а дика нах бе дына уйлаех мукъабовлаза, аьлар ше къамаьл деш училища директора хетам балара балха заместитела Лесная Зара Ивановнас, цудухьа оаха къаьстта теркам тІабохийт мехкарашта атеистически кхетам балара. Шоаш болх беш хургболча моттиге цар наха, къаьстта кхалнаха юкъе дына кульвалара хьехам бара тІаберзабу уж. Из боккхача лоархІаме гІулакх де хІанз а дына хьехамца къамаьлха боккьонаш телхаеш моттигаш шйслуча вай республике.

Училище болх беш я «Къона атеист» яха клуб. Цул совета юкъе ба балха говзал дика Іомаеш, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лоацаш бола комсомольцаш. Уж ба Кравченко Оля, Шевченко Наташа, Ярыжева Хьава, Душаева Тане, Шовхалова Римма, Вышегурова Іейна, Белхароева Малика, Федерошкин Таня, Водзижева Роза.

Училище цар арадоах «Къона атеист» яха газет. Цу тІа язду цІи хезача Іилманхоша, йоазонхоша дынех дийцараш, дынахи цуе лееча дашо кхи къахьегамхошта доалача зенах дола дувцараш. Цул соагІа, дешархой 16-наз хІоа группе да шой атеистически газет. ХІара бетта хьалхарча еарча дийнахьа училище хул «Къоначча атеиста дийн». Цига мехкарашца ю диспуташ.

Атеистически клуба совета членаша боккха бувзам лоаттабу Грознерча Ленина цІерагІча культура Дворецаа «Атеист» яхача театре а Нохч-ГІалгІай пачхалкъахьехен университета атеистически лекторе а болхлоша, цара дагабувл, атеистически кхетам балара дикагІдола наькъаш лех.

Училища дешархошта Ленина цІерагІча культура Дворецо оттайи «Кхалсаг-шайтІа» яха спектакль. Из дынах доллал вулам гойтам яр.

Дешархой кхетаче хилар цу спектаклех доашта хийтараш дувцаш. Дешархошта цу Дворецe хьунах атеистически чулоацам бола кинофильмаш а.

Шоай преподавателаша дагa а бувлаш, мехкараша шоай повкъостиша еш дына дукхалара лекцеш. Масала, Кравченко Оляс йийшар «Ленина дынах дийцараш» яха лекци. Ше дувцар до дувзар дешархой вахарца.

Мехкараша чІоагІа лавдугІаш а, цар иштта ювцаш а хилар дешархочо Нунмагаджиева Хьавас йийша «Ислами кхалсаги» яха лекци. Дынал тешаш болча дына-новонца хьелета йийгаш дешара хьайоахаш, уж аьллаІа маьре ухийташ, шийна ца веззача хІамигача сагага йоІ дІелуш, дукха истай кхувлаш, наьна дезал а бохабеш кІаьха сесаг йолча сагага кхалсаг маьре йодаш йола моттигаш йийшар Хьавас, уж дерригаш а дынa тІагІолла хулаш хилар белгаллдаькхар.

Училище каст-каста ю дынах аьлда хиттараш тІалоала атеистированни. Цу хиттарашта жоваш тел дешархоша, шоай цІи а на йовзийташ. Цуига гІоллара гучадоал мехкарий атеистически сиихетам мел лакха ба, дІахо из кхы а лакхбара фу де деза, гучабоах хІанз а дына Іотъьемах мукъабаламаза бола пастахьо шйслуш бола дешархой, уж дынах тешара баьхьанаш.

Училище бета атеистически кхетам балара балха тІа дуьа повчийн гІалгІайн йоазонхой произведенеш тІа дувлача яхеча зенах юхедисача воча гІулакхех аьнна а.

Эстетика хьехача преподавателаша Лешина Алле Махайловнас, Курусаша Татьяне Злиовьевнас, советски оргию хьехача Лесная Зара Ивановнас шоай урокаш ю дешархошта атеистически, интернациональни кхетам луш.

— Тха училище дешабагІа тайп-тайпарча къамех бола нах, — аьлар Белхароева Маликас. — Цхьан махас баь йижарий санна барттайна, вІашш хьожаш лах тхо. Воккха интернациональни, атеистически кхетам лу тхона. Дукха хІама довзийташ атеистически беседаш ю тхона Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни мастера Тутаева Яхьяй Розас.

Ю. ЮНУСОВ.

ТОРГОВЛЕ ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО

Досхоева Дугурхана «РСФСР торговле заслуженни болхло» яха сий дола цІи ялара хьакъехьара РСФСР Лакхахьарча Совета Президиума Указ кена техи газеташ тІа арадаьнначa дийнахьа из даькъала йийцар Назрановски райпо дукхача кооператорша, гергарча наха, мйдархоша. Из да цІаьхха а дицлургдац цунна Цкъа-дала. из йоккха ши Дугурхана елар юбилейни шера, берригa нохк доккхача цІейга — Сийлахь-боккхачa Октябрe кийчлуча хана. ШоллагІа-дале, укх шера 20 шу дизад кооперане цо болх бу.

Назрановски кооператорий коллективе къаьхга 1957 шера ера Дугурхан. Цхьан юкъа ларена чу болх бир цо. хІаьта кхачан товараш доххача тика заведующи из йола 13 шу да.

Йоакхо яц цу тика коллектив — верриге а 3 саг. Цхьабакъда, долаш хІама ду цар юртацкарча къахьегамхошта лерттІа гІулакх де гІерташ, товарооборота плани социалистически деккараш кхоачаш а тІеккхоачаш а дара йоагІаш йола йоакхо ю. Досхоева Дугурхана енача характеристика тІа да укх тайпара дешаш: «Цо хьакъехад дика болхлоше хилар. Ший болх безаш я. Коллектива дика кулгалхо я. Даим кхоачашдаь розничи товарооборота план».

Да а да из иштта. 1971 шера денз цу тика коллектив план тІеххкхоачашъеш болх беш я. Масала, 1971 шера товарооборота план цо кхоачашдийр 106,2 процент, 1972 шера — 102,8 процент, 1973 шера — 105,2 процент, 1977 шера — 102,8 процент, 1975 шера — 102,8 процент, 1976 шера — 115,8 процент.

Берригача кооператорашца цхьана цу тика коллективо а доккхий социалистически деккараш тІа а эцна, шерра кхь йоаржайир Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна дикача тоаламашца пахьабахар духьа. Ше декна дош сийленца кхоачашдир цо иттлагІча пятилетка шоллагІча шера товарооборота план.

— ХІанз мохк тоашагІа йолча предприятей хоахамагІа, — йоах Дугурхана, — цо да социалистически деккараш кийчдеш да тхо. Оаха лерд пятилетка кхоь шера плана хьалха кхоачаш ерза, кердача Конституци денга, 1978 шера 7-гІа октябрьга кхоачаш.

Нагахьа санна, шоаш Назранe дахa гІулакх долаш деле, вай юкъча цу тика чу чоттаьза ма Іелаш. Шоана гургда тарзеш тІа хозе лостам бань дІаоттадаь латта товараш, цу чура санитари хьал хила мадоагІара долга, тика болхлоша мйдархошта культурно гІулакх делга. На да из тика хьмчареа эргаш хилар.

Цу коллективо кхоачашдь планаш гульара план, керда пайнакаш юкъеоз, цхьаккха а моттиг хинкац советски торговле бокъонаш телхаь, дика лорао социалистически доалахье. Из долла а хІама вІаштІехьдоал РСФСР торговле заслуженни болхлочо Досхоева Дугурхана коллективашна болх бе хоашъ.

Кооперане цо хьийга къа белгалдаьккхад «За трудовую доблесть» яха медаль ялара. Иштта цунна еннай «ИйслагІча пятилетка ударник» яха знак а. Досхоева Дугурхана массехк Сийлен грамота а еннай, баркалаш а кхайкадаьд КПСС Назрановски райкомо райисполкомо, Назрановски райпос, Нохч-ГІалгІай Республикерча потребсоюза правлене, советски торговлех потребкооперацех болхлой профсоюза обкомо.

Досхоева Дугурхан шйс берa хина я. Балха ор аьнна ха хораьонгІа цунна берашта ма гІулакх де, шой дешара хетам лакхабе. Производстве балха йоллаше а курсаш чакхъяьхай цо. Укх тІехьарча пхе шера магирхой хьехамча я из. Цу юкъа 8 йоІ Іомаьй Дугурхана юртарча кооперативни торговле болх бе.

С. ВОРОНИН.

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. Байкало-Амурски магистрала мохкбувра участок хьаьлеш бараша хинал хьалха кхоачашъьйй пятилетка шин шера план. Иштта соагІат кийчдир цар Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара.

Схтьаьча графикагІа бола баро торо хулийтаргья лаьрхІа хинначул кхьа цу хьалха Ургал-Березовый яхча участке поездаш йолаяйийта.

СУРТА ТІА: маьхбоалерча участке машинаькъа полотно Іоаллача.

А. ГАЛУШКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕХНИКА—КИЙЧОН МУГІАРЕ

1978 шерара кхашкара бІаьстан балхаш хайнахьен дикен дІадоладара мел эшаш йола юртбоахама техника сихонца тоаяь яккхара вай республика берригa колхозхойн совхозий болхлой тІахьехаш шелкочнаша баь тІахьехам раьза хиина дьах а лаьца хьинаре къахьегаш ба укх деношка Грозненски района «Загорский» совхоза ремонтникаш а механизаторaш шоаш а.

— Тха боахама доллаьха 117 трактор я. Царех тоае езар 70 трактор я. ХІанзе а 8 трактор тоаяь даьинад, — йоах совхоза керттерча инженера Ядарбаев Мухтара. — ХІанз цхьан хана тоаеш ўкжая кхы а я.

Трактораш тоераш шерра яхь а йоаржаь къахьегаш ба. Къаьстта дика къахьег механизатораш Рапсов ХІарона, Батаев Вахае, токара Исмаилов Лом-Іалае, мотористаша Умаев Бауде, Хасуев Мовлада, слесаря Рвачев Ефима, кхычар.

Хинлахьа дІаболабенкаб укхаза хьатІадоагІача шерара хлатий хьувкъам чувцара эша техника тое а. Совхозе 26 комбайн я. Царех 6 комбайн хІанзе а тоаяь кийчон мугІаргІа дІаоттаяь латт. Уж тоеча хьинаре къахьегаш ба комбайнераш Гайтамиров Сидек, Салангиреев Ахьмад, Алханов Мувса, кхыбараш.

Сийлахь - боккхача Октябра юбилейни вахта хІахо а хьош, 1978 шера 23 февраль хьатІакхачалехьа еррига трактораш, тІехьатоссен тІехьабувзен берригa гІирс тоабаь баккха, хІаьта массе тайпара комбайнаш, жаткаш цхьоалагІча майга кийча хиллйта гІерташ къахьегаш ба совхоза мастерске болхлойи механизатораши.

М. РАШИДОВ.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

КРАСНОДАР. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах СССР Конституцен хетаеш Къилбаседа Кавказа пропагандистий зональни семинар хьайийлай Краснодаре. Гулбеннарашта хьалхашка кхьамаш дерга КПСС ЦК-на марксизма-ленинизма Институте, СССР АН дунен экономи... хан дунен хьакъехьа юкъерча гІулакхийн, пачхалкъахьехи экономии Институте. КПСС ЦК Лакхехьарча партийни школа Іилман болхлоша.

Семинар вІашагІъеллай КПСС ЦК пропаганда отдело, КПСС Краснодарски крайкомо, «Знание» общества.

ХЬАЙБАШТА КОМПЛЕКСАШ ХЬАЛЪЕЛГА ЭСАЛА ЛЕЛ

Тоххамийн отчетийн материалаша хьахьеккхад, республикин совхозашка хьайбаш леладу комплексаш хьалъяра пачхьалкхее задани юкъагIийсар кхерам болаш хилар. Из боах къаьстта во лел «40 лет Октября», «Терек» яхача совхозашка. «40 лет Октября» яхача совхозе 800 бежана лаьрхIа комплекс хьалъяйт республика юрта бохамна министерства совхозашка гIирсаш дейтача Объединенин дирекце (нов. Г. К. Афанасьев). Из комплекс 1976 шера деш хьалъеш йоалла кертера подрядчик я «Чечингсельстрой» треста ПМК-223 (нов. Х. М. Ахматукаев). Укх шера йиьлагIча квартале хьалъяь а яьна, эксплуатаце дIаяла езаш я из комплекс. Цхьабакъда капиталоженай план укх шера 9 бетта 38,6 процент мера кхоачашъяьяц (планагIа дIадахийта дезаш хиннача 1001 эзар сомах дIадахийтар 387 эзар сом да), цу дакъе гIишлой-монтажни балхий план — 45,3 процент (640 эзар сома меттел пайда ийцар 381 эзар сом да).

ХIанзалца хьа комплексе цхьаь наI оборудовани дIаоттаьяц — заказчико — Объединении дирекце Аьшкабетона плиташ, гIайбаш, панелаш ца хилар бахьан долаш чIоагIа тIехьадисад доакъарий цехи доахан дахки цехи санна йола объекташ хьалъяь яхара балхаш.

ДIа ца луш чIоагIа тоаю проектно-сметни документаци. Масала, вертикальни планировка кийчъяра документаци 1977 шера кхоалгIа квартал юкъе яхача хенех кхо арахийта деровш дахара документаци 13 сентябрен мара дIахьавчаяц. Цу хьакъехьа подрядчико баховм заказчико хIанзалца хьа теркалбаьбац. Тоххим беча дийнахь цига гIирсаш хьалдецац, болх беш 110 сагах 42 саг мара вацар.

Ший хаккахьа болх бе йоалалийтанц «Терек» яхача совхозера 600 Iетта лаьрхIа комплекс. 1977 шера III квартале эксплуатаце дIаенна хила езаш яр из. Укх шера 9 бетта планагIа комплексе 58 эзар сома мaьхa балхаш де дезаш хиннача метте, дакъаш 17 эзар сома мaьхa мара дац, цу дакъе 29 эзар сома мaьхa де дезаш хинна гIишлой-монтажни балхаш — 11 эзар сома мaьхa. Подрядни организаце — «Чечингколхозстрой» объединене Шалински ПМК-ес (нов. Д. Д. Мусаев) хьалхагIа йистеяккха езача комплексана тIеэрзаьяц материальни къакъсгамен ресурсаш. Из бахьан долаш II квартале болх бе ца йолайолийташ йисай из. Шалински ПМК-ес балхаш во даь хилара кест-кеста юха тоадо дезаш хул. Дукхаза а моттигаш кийсъеннай гIирс кхалбеча болх беш саг воацаш. ХIана мо мера уж балхаш ца лела комплекс укх шера хьалъяь яргъяц.

Геттара во лел балхаш Грозненски шурий совхозе укх шера керда хьалъе йолаьча комплексе — репродукторни хьакий ферме. Из хьалъеш йоача подрядни организаце — «Чечингсельстрой» треста ПМК-920 (нов. Ш. Т. Юсупов) 1977 шера капиталоженешка 800 эзар сом, цу дакъе гIишлой-монтажни балхашка 700 эзар сом дIадахийта дезачи метте дIадахийтар 104 эзар сом е 13 процент, цу дакъе гIишлой-монтажни балхашка 14 процент мера дац. 9 бетта план хьалхарчоа 20 процента шоллагIчоа 24 проценти мара кхоачашъяьяц.

Из гIирс хьалбеча а баха Госбанка болхлоша цигара гIулакхаш техкачул тIехьагIа гуладьинац, объекте болх беш 7 саг мера ца хилар. ПМК болхлоша бе болх хилийтабоц цирна. Электроэнерги ца хилар бахьан долаш дукха це хьаьхдей бетономешалко боах ца беш. Деррига балхаш култацина дукхийеттел сингараш е бел Iетташ йоах. ГIишлона тIаболаш ниць бац. Цу хьалашка Iаь замалахь балхаш геттара совцаргда.

Заказчико — Объединении дирекце керттIа тIехьожаш лоаттабац гIишлой-монтажни балхий план кхоачашъяра лелама, доагIар дийз цьадехан подрядчикагара.

Оттаьча хинага дилаеча 1978 шера ма ала езаш я репродуктивни чьакхий ферма, цхьабакъда гIишлон балхаш хIанз мо мара ца леле, из ха гаьна яргъя, хьалдаь ца доалаш дуса гIирсаш дукхагIа Iоаргда.

500 эзар бозбашка лаьрхIача Майски птицефабрике капитальни вложеней план 107,6 процент кхоачашъяьй, гIишлой-монтажни балхий план — 103,9 процент. План бIарчча хьайийпача тIеххоачашъяьяле а, цхьацийолча объекташка балха графикаш кхоачашъяц. Комплекс хьалъяра чакхъяккха лаьрхIача мероприятешка хьежжа бол вIаштIехьбаькхабаш подрядни организаце — «Чечингсельстрой» треста 921 ПМК-ес (нов. М. А. Ахметов). Оборудовани вIашагIа ца йоллаш тоаю субподрядни организацеша, хий тIадоаладаьдаш гIишлона. ПланагIа боагIарал кIезигагIа ба гIишлонера болхлой. Укх шера хьалъяь ала езаш я комплекс.

Хьалъяь ца йоалаш тоьал гоеннай «Шалинский» совхозера 2000 бежана лаьрхIа, доахан кхоаба комплекс. 9 бетта 300 эзар сом капиталовложенешка дIалахийта дезаш хиннача метте дIадахийтар 186 эзар сом е 62 процент мара дац, цу дакъе гIишлой-монтажни балхий план а нитта 62 процент кхоачашъяьй. Из гIирс хьалбеш йолеч подрядни организаце — «Чечингсельстрой» треста 557-ПМК-ес (нов. А. Н. Нанахаев) эшаш йолча гIишлой материалащеи болхлой низацеи Iалашъяц гIишло. Болх беш 80 саг хила дезача метте 8 саг мара вац. 1978 шера хьалбаь бала безаш бе гIирс, цхьабакъда укх шера ца деш дукха балхаш юхадисача, хьагIадоагIача шера а хьалъяь ца яла тарлу из комплекс.

1975 шера деш реконструкция еш латт «Минеральный» совхозера Iаьсий кховбеча ферма. Укх шера планагIа 75 эзар сома мaьхa кхоачашде дезаш доле балхаш 60 эзар сома, е 80 процента мара даьдац. Подрядчик я юрта бохама министерства ПМК (нов. Р. Омаров). ХIанз а даь даьнадац ветсанпропускники кормоцехи хьалъяра балхаш. ПМК субподрядни организаце — «Сельхозтехника» ферма оборудовани вIашагIйолла аьнна тIайийца ший договорни декхараш кхоачашдац. ПланагIа хила боагIарех 50 процент мара болхлой бац гIишло хьалъеча.

Хьайбаш леладу комплексаш хьалъяра дакъе цIенхаштта кхоачамбоацараш да республика колхозашка а.

Сметин мах 1234 эзар сом а болаш йола 800 Iетта лаьрхIа шура йоаха комплекс 1975 шера II квартале деш Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе хьалъеш йоала подрядчик — «Чечингколхозстрой» объединене Шелковской ПМК (нов. В. В. Ивелов). 3,6 бутт ха а йилла хьалъе йолаь из комплекс хьалъеш латта ши шу совгIа ха я, хIанз юха шера хьалъяь яккха а лерхIаш. Из комплекс хьалъяра нийс бетта план 1 процент мара кхоачашъяьяц. Цу тIа а, кхоалгIча квартале цига балхаш вIалла даь а дац.

План кхоачаш ца дра бахьан — подрядни организаце гIирсаш дара материальни бала эсала хилар, кхоачамбалла болхлойи транспорти ца хилар.

Сунженски района колхозашка хьалъеш латт хьайбаш леладу йиъ комплекс, цу дакъе Кирова цIерагIча колхозе фуна лаьрхIа 1500 Iаса кхеду комплекс. 1613 эзар сома мах болаш йола из комплекс 1976 шера январе хьалъе йолаьй подрядчико — «Чечингсельстрой» треста 223-ПМК-ас (нов. Х. М. Ахматукаев). Нийс бетта планагIа капиталовложенешка дIадахийта дезаш хиннача 150 эзар сома меттел дIадахийтар 74 эзар сом, е 49 процент мара дац.

1976 шера март бетта деш нитта цу подрядчико «Путь к коммунизму» яхача колхозе хьалъеш латт шура йоаха 1200 Iетта лаьрхIа 1991 эзар сома мах бола комплекс. 1976 шера капиталожений план 240 эзар сомаш 1977 шера нийс бетта 260 эзар сомаш — еррига а 500 эзар сома мара кхоачашъяьяц 23 бетта хьалъяь яккха езача цу объекте. 1977 шера IV квартале балхаш вIалла даь а дац. ТIаккха, вовх юхейисача 1491 эзар сома капиталожений план оттаьча хенна, нента аьлча 1978 шера февралага кхачале кхоачашъелга Iалашдаьдац.

Геттара во лел цу райондерча XX партсъезда колхозе эзар хьейбенна лаьрхIа, 1444 эзар сома сметин мах бола фу тоадергдола Iаьсий кхеду комплекс хьалъелга. Госбанко йIаьхе хе а йилла деннача кредита чотах 1975 шера феврале деш подрядчико «Чечингколхозстрой» объединене 1-ПМК-ас (нов. З. В. Хамзалатов) хьалъеш латт из комплекс. Йилача хенага хьежача 1976 шера ноябре хьалъяь яьна хила езаш яз из. 1976 шера дIахийта капиталожениш 625 сом мера дилензар. Цул совгIа, 1977 шера планагIа вож юхедиса 819 эзар сом дIа а дахийта, гIирс хьалхоачашбе лаьрхIа хиннадале а, нийс бетта дIадахийтар 206 эзар сом мера хиланзар, хIаьта цу цхьан хана III квартале даь гIишлой-монтажни балхаш 70 эзар сом мара хиланзар. 1977 шера нийс бетта дIайохийтача капиталожениета оттаьь план 615 эзар сом хиннадаш, дIадахийтар 216 эзар сом, е 33 процент мера дац.

Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхозе 1977 шера II квартале хьалъе йолаьй, 1.706 эзар сома сметин мах а болаш йола 1200 Iетта лаьрхIа шурий-товарни ферма. «Чечингколхозстрой» объединене Сунженски СМУ (нов. В. А. Шумилов) я ца гIирс хьалбер. Болхлойи материалаши ца тоъар бахьан долаш нийс бетта план 81 процент мара кхоачашъяьяц.

1977 шера хьалхарча квартале Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхозе «Чечингколхозстрой» объединене ПМК-ас (нов. Д. И. Хаджиев) хьалъе йолаьй 3000 Iасаьг хьалкхеде лаьрхIа 1760 эзар сома сметин мах бола комплекс. Цхьабакъда нийс бетта планагIа хьахий цача 268 эзар сомах гIирсага дIадахийтар 70 эзар сом мара дац, нента аьлча 24 процент кхоачашъяьй план.

1977 шера 11 июле хуагаш яздаьд Наурски района «Красное знамя» яхача колхозе шура йоаха комплекс эксплуатаце дIаэцара оттаьча пачхьалкхен комиссе актана. Цхьабакъда из комплекс эксплуатаце еш яц, хIана аьлча цига чакхдаьха ца доалаш диса 22 эзар сома мaьхa балхаш да.

С. ЦОЛОЕВ,
Госбанка Нохч-ГIалгIай республикански конторе управляюще заместитель.

Къастта дика къа а хьоган баьха-дика толамаш доахаш хиларна Ремстройтресте автотранспортни предприяте дукхача болхлоша чIоагIа лоархIаш сийдене из самосвала тIара водитель Мутаев Шама. Цхьаккха да дIадахийтац цо ший смене норма дикка тIехкхоачаш ца еш. Нитта шийн беш хиларах хьалхарчарна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи ешай цунна. ЯхIайтта шу дизад баха моттиг ца хувцаш из цу профессех нига къахьегаш вола. Цу шерашка цхьаккха моттиг нийсъяьйтаяц цо авари яь. Цудухьа авари йоацаш болх барах яха цхьоалгIча степена Знак шинай Шампа.

СУРТА ТIА: водитель Мутаев Шама.

С. ХАКИЕВА сурт.

ЭЛЕКТРОЭНЕРГИ КХОМБЕШ ЙОАГАЕ

Доккхий а белхтоххаме а да укх питилетие энергетикашта хьалхашка латте декхараш. 1980 шера электроэнерги ихкхар 1380 миллиард киловатт-сахьатага кхоачаргда. Халкъа боахаме цхьаккха а моттиг яц электроэнерги ца эшаш. Вайна ма-харра эггара чIоагIагIа эш из наьха вахаре.

Парте XXV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш «Грозэнерго» районни энергетически управлене болхлой бокка болх беш ба вай республика городашка, юрташка, фабрикашка, заводашка, колхозашка, совхозашка электрически ток чубиллара, электроэнергех кхетамца пайда эцара, хIаьта из кхомбоацаш, бокъонаш телхаеш йоаерии хьагучабахара тIехьа.

Укх юбилейни шера электрикаша шоаьта хьалхашка декхараш оттадьяц цIаккха цахаддаш кхоачамболашин электроэнергеца из мел эша моттигаш Iалашъе.

Цхьабакъда из лоархIамера декхар кхоачашдара ковкъарлеваш ю «Электроэнергех пайда эцара бокъонаш» цхьаьца болча гражданаша телхаеш хиларо.

Цхьацаболча наха, йоагIачул дукхагIа йоаир духьа, хоаттам-оалам боацаш шоаш чуейх ток, телхаю счетчикаш, пломбаш хьа а йоахаш диск совцаду. Токах цар пайда эц чубаха цIенош, гаражаш йоахъир духьа, хIаьта цар хьаьь плиткаш а лелаю цу гIулакха. Нитта эше да йоагаьча токах доагIа ахча ший хан нахьа пачхьалкхенна дIа ца дилар а. Цхьашабоача цу тайпарча наьха цIерваш йоахаргьа из укхаза.

Шалаже Базарная, 9 ладача Алибеков ИсмаIала ший лоIамагIа ток чу а йилла 100 ватт йолча кхаь лампочкахи цхьан розеткахи 3 бетта пайда ийбаьб. Цунгара халкъа судо 196 сом 60 кепиг хьадалькхад.

— Гела Буденне 51 ладача Видаев Джунида а даьд цу тайпара гIулакх. Цунга такхийта гIод 481 сом 40 кепиг да.

ХIаьта Аллахзурове яхача Хасиева Баине электросчетчикагIа къорг яьккхай, цул диск соцадар духьа. Цунна 283 сом 20 кепиг гIод техад.

Урус-Мартане вахача Дукуэов Султана а техад 176 сом, 20 кепиг гIод. Царех ва Урус-Мартане ваха Шахбулатов Наколай а. Цо ший лоIамагIа 3 фаза йола электросчетчик а оттаьь мощность 4,5 киловатт йола электромотор лелабаьб.

Цхьа халаш хила ма дезий хIана. Нитта да-кх лаклехьа цIераш яьхарашна а кхы дукха уж санна барашна а хиннар. ХIаьта цар пачхьалкхена, шоай дезалии доккха зе ду, тIаккха баха мах токаца Iалашбар а лерттIа вIаштIехьа далийтац цар.

Цу тайпара гIулакхаш ца нийсдалийтара, кхомбоацаш ток йоерашка къовсам лоаттабара (хIаьта из хIара хьацалча гражданина гIулакх да), ла дезаш да «Электроэнергех пайда эцара йолча бокъонийз» ер керттера лостамаш:

Электроэнергех пайда нийса бокъо яц... электроустановкай технически гIулакх дика вIаштIехьдаьккха деце, энергосбыта бокъо а еняа оттаь электросчетчик еце. Электропроводка энергосбыта отделене мах болаш чуюла цхьан хенна абонентски книжка хьа а луш; йоагаьча токагIа боагIа мах потребителаша шоаш дIабала беза шиш бетта цкъа сберегательни кассашкен буззама отделенешкен гIолла, хIаьта из гIулакх ала беттал тIехьдаькхача электропроводка дIаховдаю;

энергосбыто планагIа электросчетчикаш 8 шера цкъа мах боацаш хувц, цхьабакъда потребителa бехкагIа счетчик еха ча, цуна ремонт е а ла хуца а езе по агIй счетагIа;

электроэнергеди электросчетчикаш хувцарахи боагIа мах цIегIа чубаьхка гIулакх дечарга баха цхьаккха дича а бокъо яц;

электропроводках пайда эцараки, цун технически хьалахи, нитта ток йоагаяра кхерамалеи техникахи бехктоххам бахача ваха тIабожабаьб.

Шун электросчетчикан электропроводкаяна тIахьожам лоаттабе бокъо яц удостоверени долча Энергосбыта болхлочун мара:

Нагахьа санна потребителаша электросчетчиках пломба хьаьккха, из толхаь, е счетчико хьаьюкхар вIеагагIа хилийта диск искусственно соцадь хуле, учетaд йоацаш токах кхы хIама тоаса хуле Энергосбыта болхлоша шии оагIорахьара акт оттаю шии экземпляра. Царех цаI абонентага дIалу, цуд совгIа по кулг яздe ца туге а акт йолчча а юс, цул совгIа йоагаьча токах теха гIод, ха тиинаеце, цунгара токах боагIача маьха дIатIатох. Цхьабакъда, къайлагIа ток дукхагIа йоагаяр духьа проводка йилла хуле — цун счет хьайийллача дийнахьа дека.

Перерасчет ю:

сердал луча токоприемникашка гIолла ток йоагаяра сахьаташка а хьежа;

потребителa штепсельни розеткаш яле (розеткайя токоприемникийн дукхалех тийша доацаш) — ден-бус йоагаьр 600 ватт а лоархIаш;

нагахьа санна 600 ваттал дукхагIа мощность йолаш, цIа е кхы моттиг йIоахью прибораш хьалюане, — цар йоллаш йолча мощностах ден-бус 24 сахьата йоагаьрг я лоархIаш.

Теха гIод 10 ди далалехьа дIа ца токке, электропроводка дIахоала а ю, Энергосбыто иск сулага цIа а лу теха гIод хаккха лезача тайпара цунгара хьаьаккхийтара.

Республике наьхи волча хIара сага декхар да ток кхом болаш йоагае, хIаьта «Электроэнергех пайда эцара бокъонаш» телхаерашна пахаддаш къовсам лоаттабе.

Б. БУЗУРТАНОВ,
«Грозэнерго» РСУ Энергосбыта абонентски служба инженер.

ЭСТОНСКИ ССР. Балтийски форда тIара Финске заливе дIачувоаллача улл Хийумаа яха гIайре. Цига бахача нахах дукхагIбараш — «Хийу калур» яхача колхозе къахьегамхой ба. Советски Iаьдал латтача шерашка довзаргдоацаш хувцавеннад чкъаьрий доахарий деррига вахар. Цар къахьегам, быта, салаIара хьалаша бокъонца дикаьох сага дукха, цул гIулакха вай мехка дерригa деш хилар.

«Хийу калур» яхача колхоза чкъаьрий доахараш хоза тоаьна поселке бах, цига а культурно - просветительни учреждениеш, торгови центр, бытовой гIулакхаш ду комплекс.

Колхоз социально дегIайолара чIоагIа материальни база я цига. Океански кемаши траулераши дикагIа пайда бергболча тайпара деладара лакха говзал йола специалисташ эш. Цудухьа правлене къаьстта чIоагIа йоакхо ю кадраш кийчъяра. 500 колхозхочох 180 юкъера образовани йолаш ва. 30 — лакхера дешар дийша.

Дукха бол бу колхозе наха эстетически кхетам луш, массе оагIорахьара уж дегIабоалабеш. Траулераш тIа болх бера графико торо лу чкъаьрий доахаралха кIира шин дийнахьа са а лоIийташ бол байта. Йоккхий тоовнаш йолаш йе уж шоаш салоIа де хоагIча тайпара вIаштIехьаккха: цIаш театрашка ух, шоллагIбараш — спорт, автотуризм дукха езаш ба.

СУРТА ТIА: Кярдласки юкъерча школе лакхерча классашна дешаш болча дешархошца профориентаце занятеш ю. Дешархошца беседа еш ва матрос Аалу Пылдера.

Ю. ВЕНДЕЛИНЕН
Э. ТАРКПЕАЙ сурт
ТАСС фотохроника.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

ВАЬЧА ДИЙНАХЬАРА СОВГIАТАШ

ДУВЦАР

Дага а хиинадалар сона укх шера ваь да белгалдаьнха. Хьашийн ца безнига а е бовзаращна-безарашна са ца къердалулга а дацар са из. Гаргачунга хьо кхайначa бaлха тIарча новкъостацка кхайка веза, ужеш а вожал а боагIаш хиячча лолалахой чубехкиза валаш. Нагахьа вишвена а хьа наI е шиь вусе дегабуьмаш хилаиза дисац. ТIаккха фу хьежи да аьйна хетар сона дукха нах вIашагIтохар санна дола чоалхане гIулакх хьуназаде.

Цул совгIа, цхьаьккха а да: массаза хилаш вай воай йоакхо ел. Е диьлу е цхьаьца бахьаш нийслу — массези да уж лоархIаш дар кхоачаш ца хилийта сага дукхала доалаш дола бахьанаш. Сага лоIам чIоагIа хIама я, бакъда торо хилaро е ца хиларо цкъаза нхатохаш хул лоIам а. Рузкъан торо яц аз ювцар, рузкъа-м доацаш вай хана этта нусаргваш саг, ненита ха ца тоъаш хул, е цхьанца дииз даргдоаца гIулакх духьала нийслу, е хьаьиталле, лерхIаш яр де безам хилац. Цуннца дувзаденна хина деле-кх ца цкъаза вайна воай йоацо е ца ховлга а.

Бакъдар аьлча, массех шу дар аз ваь ди белгга ца довкха. Сайна ца ловш е сесага хьалха ца доахаш-м дацар са ю, бакъда, из ма-дaлара, цхьацца бахьан нийслора. Цкъа командировке вахара дисар, шоллагIа уст-шучаж саг йоагIача ваха везаш хилар, тIаккха... Ай, массах нийслу уж, дииза доаргдоаца гIулакхаш, мала варгаь уж дагардаь.

— Нах санна дaха йиш йоаиш мичад вай, — Iоттар йир сона цхьан саралхьа сесага, балхара чу а лаьхка хIама йиачул тIехьагIа тхо салоIаш дагIаш. — Сона-м сай балха тIарча новкъостех а эль хет... Хьо хьай новкъостешта хьалхашка фу дийца кIаьагароала-м дац сона.

Лайлас цаI лаьрхIа хиларах шеко хала эшаш дацар. Сона дика йоаь сай сесага оамал. Цкъа хIама по лаьрхIа хилча гаьнара долаьду по ший къамаьл. Мичара, хоадам болаш хьаьвргдац шийна хетар, хьона фуа ца ховча хабарца керттерчоа гонахьа бIаьхха го боахаргба, цкъа хьо сабар кхоачалаларга кхоачаенергаа, тIаккха хьагучадоаккх шийна хеташ дар. Гоаза е ца аьлча фу аргга цунах. Цул къамаьл кIорда а дайа, из хоададар духьа, кулг а лостадийн цо яххача раьза хул со. Бокъоалдар хоала шоана лойи, тIеххьарча хила сай сесага оамалашра аз белгалдаьккха хила хIама да. Фуд яхий оаш? Сона из лоаш дале а, ловш деце а шийна хеттаиш дар сога лайта хое цунна. ЦIера бакъда, Султан, ер дергга вай, цига гIорпа вай аьна шийна хеташ дар духхьал по хьаьаьча, во лаьрхIачарех цхьацалола хIамаш со раьза воацаш юкъагIаусаргхилар. Цуннах кхеташ дале а, е кхьача бахьанах дале а, керттерчуна доагIаш лоачача къамаьлаца цкъа са корта бIогора а баьнике мара хьакъодадергдаш шийна ловш дар. ТIаккха сихагIа цу къамаьла хоадам бар дукхьа со цо яххачоа раьза хул.

— Фу хиинад вайна, — ях аз цкъа юкъ дьиячча гIолла, Лайлас цкъа хIама дагалаьцалга дика кхета а деш. — Далла хоастам ба, керта тIа тхов ба, чура че я, даа эшшар да. Кхы фуд вайна эшаш.

— Корта тIа тхов боацаши даа хIама доацаши-м саг вац, — дIайийрзар Лайла, бокха бохам шийна хилча санна, — Из дац аз дувцар-м.

Из ца аьлча а аз-м кхетадора цо дувцар сиа доацийтар, «Са корта хьовзабе йоал-кх ер юха а», — йиша дагадехар сона.

— ДIаьх а ца деш хьаала мегаргдоаши дий из, — ях аз. — Укх сахьта телевизорца футбол я, цунга хьожаргвар со, хьо хьа ала йоаллар хьаьвьна йоаларе.

— Даьрга хьожаргва футболага-тотболага-м. Из хилча хьона кхы хIама а ма ваиц. Из ма дий из со ... дар а...

— Хьаалаа, хьо дукхаалхар, фу деза хьона, — хьовставелар со сихагIа из къамаьл хадар ловш. — Фуд хьона новкъа хинар...

— Аз ма яхий хьога, сийна балха болча новкъостех эхь хет сона...

— Ай, фу хиинад цига хьона эхь хета дезаш, — юкъейххар со, кхи са а ца тохадена. — Со-м кхетац Iа яхачох.

Сесага лоIам массена доттоаццхаш хиинар бар цун бIаргех боала хе-тIадам. Фу дар а хац, сай дега юкъеда чакхболаш санна хетар сона хIара цун бIаргех Iобожаш мел бола хе-тIадам. Аз кхетадир тховсара футболага хьожалтах хIама хургдоацалга. Мичара, шийна цкъа хIама дагадехача жамIата маьжигне санна сагото оттае ховра Лайлайна тха цIагIа. ТIаккха фу футболага хьожила, фу сакъердалага хул цунах.

— БIаргех хиш а ца доахаш со кхетавел хье ала гIертачох, — дийхар аз цунга. — Хьона лоаш дар ца деш со-м Iергаш.

БIаргех йоалакх хьеххаш цхьа юкъ аьнхар Лайлас. Сона ховра керттерчох дола хабар долалала дукха ха ца йисалга. Селла чIоагIа кийчо а ль из ала йоаллар фуд-те аьнна хетар сона. Бакъда сона ховра цо фуннах аьлча а цо йихчоа се раьза хургвалга.

— Сога фу аьлар хоь хьона тха экономистка Зарас? — цкъа кIеззига елакъяжар эттар цул юкъа тIа. — Ваь ди доацаш ва из хьа мар йоах-кх. Эхь хийтта сай когашта кIалхара лаьтта деттIа доал моттар-кх сона.

— Из фу мотт ба, — кхетийзар со цо яхачох. — Со корта йисте коршаль ва-м моттац цунна. Ваь ди доацаш мичча хул саг...

— Из ца хоаш-м дацар цул из, — сона юкъейккхар Лайла. — ДагадагIаций хьона, ши шу хьалха шийна мaьра ваь ди белгалдоаккхаш вайга а ма кхайкхарий из. ХIанз дьа да вай хIама дашхац белгал яхинга да-кх.

ХIанз деррига а сиий метта эттар. Аз кхетадир Лайлана ловш хиинар. ЦIагIа хьаша чувоагIаш хилча кхы хIама эшаш яцар из. ТIаккха хIанз хьашашка кхайка кийча бахьан долаш дар: массехк ди дакъча тIавкхоачаш дар со ваь ди.

Сона дика дагадоагIар Зарас тхоаш чудийха. Бакъдар аьлча са-м ваха йиш хилакар цига, со сикха командировке ваха везаш хилар. Лайла ю хилар хьоашалгIа яха. Цул тIехьа кIира лаьккхар по нитта оттадаь хиина шу, новкъосташе дена совгIатии дувцаш.

— Цо аьнар-м сона новкъа а хилакзар, бакъда... Бакъда Совдата слаклар...

— Белийта, белийта, — ях аз саббаре. — Вай корта лаэргболаш хIама дац из. Шишийна хеттар дувцаш мукъа ба нах-м.

— Из мишта «белийта» яхалга? — А, аз сайх цхьаккха саг велийтаргвац... Хьона из бишка деце, аз айса белгалдоаккхаргла хьо ваь ди. Сона кооргда дьаьашашта оттаде да, мала...

Лайла цкъа йолаелча сопаc хала дар. Пулемета чура ппорч санна, ухар цуп багара дешаш. Цкъаза корта хьовзар са ца ло эттача. Цудухьа сихагIа цул къамаьл хоададе лаьрхIар аз.

— Iа яххар дергдар вай хIанз хьо сопаре, — дийхар аз цунгара. — Из-м доккха хIама дац, со ваь ди белгалдаккха [illegible].

Хьона атта да юстара латта, — сацацар из цкъа сиа але йоллаьнар хьа ца аьлча. — Ната со безке лоархI. Деррига со цIаьрмата хилар да, йоах. Сона лайча ваь ди а белгалдоаккхардар, хьаьшашка а кхайкаргвар, йоах.

«Ма дика де-кх шера цкъа мара ваь ди ца хулаш, — дагадехар сона. — Фу дергдар из массайттаза нийслуш хилча».

— Нах-м наI ца дуцаш Iергбоцар, — уйлаш йора аз са-сайца, — бакьда са сесаг цIаьрмата я вхилга-м хардц из [illegible].

Мичара, тха цIагIара юкхерадар дIадала кийча я из наха, хIаьта хьаша чуварах-м цуна бакъдола цIей ма хулий. Саг чуварга хьежжа мара накацара эр а хилац, йоах цо. Саг чувоагIача цIаьнала беркат эшаргдац.

— ХIанз фу де деза вай? — хьаьттар аз сихагIа из къамаьл чакхдоалийта ловш. Футболага-м хьожийга хиланзар са тховсара, из тхьоврре чакхъяьйна хургъя.

— Фу де деза-м хоаш да хьона а сона а, — хьагарга хилар Лайла! — ТIехьа а ца доаккхаш кхоаше а дувчуш гIайгIа е еза... УстагIа эцарг бадвай, из лелабе хала ба... Вешта...

— Уст эца безар вай, — юкъейийккхар со цунна, бакъда са юкъезаккхаро цхьаккха хIамаш шеш никкхазар Лайла. КIерэенна сона бIара а хьежа аьлар цо:

— Уст ийцача а хIама дацар... Цхьаккхь саго тамаш ергьяцар цунах. Нах шортта долаш ба, цунга хьежжа дIаэш гIулакх а... Сона юкъе ма лелха хьо. Эттара хьалха ха дезаш дар да масса сагага кхайкаргда. Цунга хьежжа кийчо а ергъя вай.

Тховсара ший хаьнахьа Iовжжа йиш хург мичай аьнна дагадехар сона, Лайлас хIама лаьрхIача, из чакхдаллалца ше а салаIацар, са а сатем боабора. Цудухьа аз цхьаккха хIама тацаш яизар из кьахата листе ручкен бе а делла истола хьалхашка Iохайта. Бухгалтеро ше санна чот ергъя по хила дезачул, воагIаргволчун, кхы мел эшачун. Хоахам болаш дика да оал цо шоллагIа деш лоаа хIама.

— Шун балха масса саг ва? — хьаьттар цо цкъа юкъ яьннача гIолла.

Цунах ца кхеташ дIахьежар со.

— Фу да йоал хьо царех? Чубеха безаций уж?

— Со-м хIама де ваац... —

— Бергигаши?

Йист ца хулаш цкъа юкъ яьккхар цо. Сона ховра балха тIарча новкъостех дукхагIбараш цунна бовзалга. Хетаргахьа, хIанз йист ца хулача юкъа царех кхайка хьаьнта веза, е везаш кхачуш уйла еш хургъяр яз.

— Хьай отделе балха бараш берригаш беха беза, — аьлар цо юххера а. — Укхаза доттагIал хилар, е ца хилар лархIа эшаш дац. Цьаннета детабуан байта йиш яц. Кхьча отделашкара хьаьга кхайка веза хьайна ховрга хьона. Хьогахьара а, согахьара а гаргарчарчарга хьаьга кхайкаргьа цхьанa къовстадергда вай.

Шинна кулгаца корта хьаьлацар аз. Цул аттагIа хургдар саг йоалаеча чубийхача ваха гIулакх де аьнна дагадехар сона. Бакъда сона хеташ дар хIанз Лайлайна лерrах а кхетаргдоаланза дацар. Сихьена боагIаргбола хьаьнаш чот еш яр из.

— Сенна эш селла дукхача нахага кхайка? — юкъе ца ийнаккха Iевалиязар со.

— ХIамма а дац, — бе боалле ручка Iобиллар цо. — Тхьаь нтт цу цкъа мара далац сага вахаре.

Моттанурпаар хьона тхьо шу, е шовзтакъа шу вахаре шоаза е кхоаза доалаш санна. Бакъда, де хIама дацар. Трактор техача а ше яхачоа тIера юхаяргъяцар Лайла.

Бийса юкъе яххалца хьагIар из дергиге чот ец. Сона ховра деррига ца лаьрхIача из Iоюжаргйоацнига. Иштта я цун оамал, лаьрхIар цкъа чакхдаккхалца сатем ца бовзаш.

— Йоккха Нана йолча а ваха цунгара цхьа иттех котам я еза Iа, — аьлар Лайлас деррига чот яь ше цьлча. — Кхи тIа эшараш укхазара хьаэцаргъя вай. ХьалтIамашта жуор а дикка бар найна хилча. Хьашашта лерттIа гIулакх де деза.

Шод техача санна хетийтар сона цун дешаша. Цьхарчоа цунга барт хьакха, тIачохха дага хииизвар со, бакьда халла сатехар аз.

Йоккха нана — са дaь-нана яр. Са да, мала доаначул тIехьагIа со хьалкхеваьр, сога лешийтар из яр. Деттаь шерал тIехьашна йоккха саг хIанз ше цхьаь юрта яо яхеш. Дуккхаза сайна яхаргйоалаш ше городе хьайоалае со гIертарах хьая тигацар по.

— Со укхаза вай, кхийкай, са кIаьнк, хьо могаш-маьрша а аьнна, чантахьа воагIаш а хилча сона кхы хIама эшац, — оалар наце аз из городе хьайоагIиякге хьовхя массаза ду.

Цунгара котамаш яхьийта дар хIанз Лайлас дийцар.

— Из даго а ма доналхьа, — раьза воацаш йистхилар со Лайлайга. — Далла хоастам ба уж котамаш лелаеш а цо шийна сакъердам беш.

Лайлас кхетадир ше яхачоа со раьза ца хилалга. Цунна ховра ше сона къовсаьча ше ахар ца отташ мела дусаргда, цудухьа кхы хьовсадинзар цо [illegible].

Бакъдар аьлча йоакхача Нана лелаеча котамех дукхагIа яраш юаш хиикараш тхо дар. Тхоах саг цига ваххча е цигара воагIаш саг тIахча тхона цигахо котам ца кIташ Iацар из...

Бийса юкъе хьаьр Лайла шийн лоархIам бе аьлча. Со шеко йолаш вацар эшаш бола тухa цуна а тIехьа по лаьрхIа хургхиларах.

— Йиса ха цкъа цIира мара дац, — аьлар цо юххера а бера ручка Iо а буллаш, — сийчо еша Iурре деш дIадолале деза. Аз кхоана сайна цхьан кIира отпуск ехаргья.

— Хьайна товр де, — аьлар аз, хIанз цо хьовзадаьчох сайга цхьаьккха дикъа а ца кхоачаш санна. Бакьда со хIанз Iовужаргвоацаш вар, чакха мотт биллаш сона.

Цо чубеха лаьрхIараш массе саг ва, ма цаш бе хIахатта лоархIавалзар со. Сона ховра уж дукха хургболга. ДIаяйлаел оаш, согахьара, Лайлайгахьара гаргара нах, цунца, сона балха бараш, бовзараш, безараш, лоацца аьлча, городе духьала мел кхайттачарех хIара кхоаалагIчунга чукхайна везаш мара дац хьона.

...Хова, дийнха дера ца кIирвнаш. Из нитта денадецарс тхога-м вIалла йиш а яцар. Баха мел безаш бола хьашийн тха цIеношка чухоаргь ца хилар гуш дар. Цудухьа бокха кхаъ хилар сона а Лайлайна а нитта сийрда ди хана.

Iурра кол агIача йоашача комара гIаьна хIал дIаоттадир Лайлас истолаш, гIанцаш. Тха тхоий дарацм-м тоъарг ца хилар дувца эшаш а дацар. Цудухьа сийсарe лоалахоашкара декадар по уж. Пхьагiаш а нитта вIашагIтехар.

Тамаш йора аз Лайлайх. Укх цхьан кIирах цо лерттIа нийс еш ийнанцар сона. Сийсара-м цо вIалла йир моттаиш е вац со ваб. Из-м кхетадеш а дар, кIезига нах бацар чубийхараш. ТIаккха лерттIа кийчо ца йича ялацар. Вешта цо кIаьцъенчий оалаш, иаб-са дайхад оалаш хезадацар сона хIанзалца. Бакъда, тазаш сетохадалаккар цунга.

— Хала йоаллаш [illegible] вост лаа-кх са, — цхьан юкъа сона уллув Iохайра из. — Ший лерттIа салоIалга нийсденнадац-кх сона укх цхьан кIира.

Сона хаьар цо из лоаьъьна бача сайна дукхагIа дагаттар фу дар: гIадвахар е цунах къахетилга.

— Малеа бехие? — хьаьттар аз. — Хьо хье ма яций е мах вIашагI ца техача ца бехар.

Раьза йоацаш сона бIарахьежар из.

— Наьха оамалагIа иза лоа сона а..., — ХIама дергдац тахан сатехача йоал. ТIаккха... тIаккха салоIаргда аз, — шиь вхьарс дIа-хьа а бахийта оазелар Лайла. — У-у-у, ма са а лоIаргда...

(Йистедоалар 4-ча оагIо тIа).

ДОЪЗОЛ ДЕХЬАРА

СУРТА ТlА: «Нарва» яхача берлински электроламповн завода технически тlахьожама отдела болхлой. Республиканскэ дикала эвнк ена йола цу предприяте продукци дикка боккхача бзараме экспорте йода. Эггара хьалхе из лаьрхlа а доьзол вряхьарча йоккхагlьярех йолча заказчика — Советски Союза.

Сийлах-боккхача Октябрь 60 шу дизара сийна йоаржаьча социалистически яхье доккхий толамаш лазарах «Нарва» яхача заводо ГДР доккхагlазрех совгlат деннад.

АДН-ТАСС сурт.

КЪАМАН ЭКОНОМИКА БУХЙОАХ

Дукхе ха хьалхагlа дена туристий теркам тlаувзаш хинхай Сингапур. Цу тамашийнача городе-паччахьалкхене кхача тlерт уж гlоръянна кондара баьший беш бlаргагор, фордо юкъерча, lалам хозаьча гlайрей пляжашка салаlар дукъа. Цхьабакъаа массаза а вап укказа кердача уйлаша, докъадуш доацача кондара шlовлг шолшта тlехьалена бахьа бедам хиларо укхаза тlаувзаш.

Статистика деча тешалагlа, цхьаболча туристаша — уж, керттерча дакъе, доалахарча Индонезе бахн нах ба, — Сингапуре бихьача наьхьах пайда эц шоашта рузкъа lоалари бlаьчий хилара дукъа. Хlара индонезийски хьащо цхьа эзаьхьа воаш вlехен юкъера лаьрхlача 655 сингапурски доллар, вешта аьлча США-рча, Англерча е Японерча туристашачул дукхха а дукхагlа. Халкъа вахара боарамга диллача Азе эггара тlехххьерчарех цхьа моттиг дlалоацаш болча мехка бахача наьха цlенкха е доаде ца тарлуча тайпара, моттал ахча доалара майш фул аьлча, из да, цигара японски электронни аппаратура, гонконгски кlадалш барзкъаш. Хlаьта вешта аьлча Индонезе хийина чукхуьйташ довца дукхха кхолоа товараш хьа я кйдеш, цул тlехьагlа шоай мехка спекулятивни мах тех тlар юхавуккаш хилар. Шоаш лелалеча гlулакхаш Индонезе экономика бухйоахар аьна а совцаш бац спекулянташ.

Цхьабакъда мехка экономикена кхе а доккхагlа зе ду вlашагlкхийттача контрабандо: Сингапура, Манолига, Макао зуламена дуненна айхха юзаена йолча подпольни синдикаташа форде тlа а сигала а гlолла долхача наьхьаша чуувз мехка товараш йоккхий партеш. Наьтта Индонезе рынок хьалийзай «Яноне хьаьйа», «Австрали хьаьйа», «Гонконге хьаьйа» яха арлакъаш тlайоахкача магнитофонашеи пхьарсат доакхалеча сахьаташеи, кинокамерашеи мотороллерашеи а, кlадашеи кийчаеа барзкъаши. Моттигерча информационни агентства беча хоамагlа, сохха Индонезе законагlа доацаш чудокад миллиард метрел кlезигагlа доацаш кlадаш, вешта аьлча мехка ерригача текстильни промышленностьо хьаделаш масесел тlана тав аьнна. Юххера а, «импортни» товарашна къуьса из а яхорчаш моттигера предпринимательдаш шоай производство дlахьовлаьа за боалача кхоав.

Контрабанде чутоттаварга хьежжа моллагlча товараш маьхаш хадданза хувцалуш хилара кхач-кхача дол моттигерча промышленни компанеш гlуллакхаш, бlаьрча экономика ихьатара дегlаухилга бухдоьт. Хlаьта из бахьан долаш болхлойи гlулакхефа нахи цхьатара дlабоах балара, хьаьбе болх боацараш кхы а дукхагlа беб.

Таможенни тlахьожам чlоагlен «товараш аравьара мехка чукхахьар тlахьагlа шоаех дала тарлуча зеррагача зуламашна цхьана тийшача бйлла леладу гlулакхаш моргаш доархl» яхаш доли закон диреч доддашхьа а. Хlана шера контрабанда бахьан долаш бlаьш миллионаш рупеш дов паччахьалкхен казнай. Рузкъанна тlехьабалначаьа контрабандисташа массе тайпарча хlиллаша кьайлагlа товараш чукхухьаргдола наькъаш лех. Антара яхача индонезийски информационни агентства дукха ха йоаллаш хоам баьб, дуней халкъашта юкъерча джакартски аэропорта таможенникашта, цхьан азиатски посольствана лаьрхlа чиина 7 контейнер хьа а йийла, арахьара мехка чуя ца могаийташ йола бlаь гарта радиоприемникаш, телевизораш, магнитофонаш пар чура хьаьхха хилазза. Танджунгприок яхача джакартски форда портерча таможенникашта lалаьйате дукха кlадашеи медикаментийи кораьй «дипломатически» контейнерашкара.

Правительствени органаша контрабандана доаттабеча къовсама хlана укх сахьате толам баьнна бац. Цхьа бахьан долаш дац «Нью стандарт» яхача джакартски газето дукха ха йоаллаш Индонези, ма-арра аьлча, контрабандисташа деш йола ярка а хинна дlаьттай, уж юхатохадургаш къаьсттача дарча гlулакхашка маза, аьнна яздар. Кешайоснна хетачох, подпольни синдикаташ бехказа юлайтача керттерча бахьанех ца экономически «диверсанташа» къовсам лоаттабе безача паччахьалкхен чиновникашта юкъе яьржача коррупцеш латт. «Шоаш тlеберlа тъъовро ходдае даш полицейскешта», — бедгалдоаккхоай гlулакхаш хийша лелакхар «Нью стандарто».

П. ТИХОНОВ.
(ТАСС).

КУЛЬТУРА ХРОНИКА

КЕРДА МУЗЕЯШ

Шалински районни культура Цlагlа хьа а йийала болх беш я П. Захарова цlерагlча республикански изобразительни искусства музея филиал.

Укхаза хьоккаш да республика моттигерча художникий балхаш. Царна юкъе я Г.-М. Даурбекова «С. Орджоникидзе хьакхаьчав», В. Мордовина «Колхозной поселок», «Нохчий йиlиг», Ш. Шамурзаева «Натюрморташ», Н. Лаптюгина акварелаш, шитта кхычар произведенеш.

Массаза а дукха нах хул музее. Кест-кеста района школай дешарахошта лекцеш еш республикански изобразительни искусства музея болхлоша.

Дlахо йодача хана экспонаташи материалаши тlакхетарца шерлургья музей.

●

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейта революционни, тlемей къахьегамей сийлен музей хьайийллай Магlалбике а.

Музея залашка тайп - тайпара дукха материалаш гульяй. Цар дувц 60 шера вай баьча исторически наькъах: граждански тlом дlабозабаларах, мехкдаьтта Магlалбих хьахиларах а дегlаярах а, Сийлахь - боккхача Дай-мехка тlемах, города таханарча денох, вахарах, культуре дайхача толамех. Хьажа баьккарашта йоваргья промышленностен юрта боахамен хьалхалаттарий цlерах, доаларгда Социалистически Къахьегама Турпалий вахар, шитта КПСС XXV-ча съезда решенеш ийтлагlча пятилетка заданеш кхочачашьерга промышленни предприятешеи организацешеи тlайпа социалистически декхараш.

Дилла а шортта нах латт музее.

●

КЪАХЬЕГАМХО ХЕСТАВАР

Шалински района Германчукски юртарча культура Цlагlа «Шалинский» совхоза хьалхадатта механизатор Амирханов хестаеш сайре-портрет хилар.

Цун вахарах а хьинарерча къахьегамах а гулбеначараштта дийцар культура Цlен директора Альбекхаджиев Султана.

Дика тlехье кхеньй Амирхановы. Хоза оамалца а дика деш а да цун бераш. Царех дааьча дийцар сайрене Германчукски юкъерча школа хьехархочо пов. Шамилева. Цул тlехьагlа ший балхах, совхоза коллектива карагlдувлача гlулакхех а новкъостий балхах а дийцар Амирханова.

Сайре чакхйоалаш хьалхадаттача механизатора хетадаь концерт хилар.

●

БЕРИЙ СУРТИЙ ВЫСТАВКА

Магlалбика «Октябрь» яхача культура Двореце болх беш я Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хетаь берий суртий выставка.

Къоначе художникий произведенеш темаш тайп - тайпара я. Бакъда цар массанена а безам тlабодар да уж шоашта довзачох а ховчох а, берий хьаькъал дlакхачачох дийкха халар.

Къаьстта бlарг тlаотт И. Долтмурзиева, А. Ахмадова, С. Колосовске, М. Цароевай, М. Наурбиевай, шитта кхычар я балхашта. Сийлахь - боккхача Дай-мехка тlем тlа советски нахи гойта къонахчали деналли, вай вахар, lалам шитта кхыдолчох а яр темаш.

Берий изобразительни искусстваша безам совбоаккхаш ба берий художественни школа директор Р. Эльдиева болало Н. Шенипин Шоай говзал кхачарша дlалу цар бераша.

Р. ЯНДИЕВА.

●

МУЗЫКА ЕЗАРАШТА ЛАЬРХlА

Дукхача нахьа теркам тlоазаш я А. П. Чехова цlерагlча республикански библиотеке болх беш йола музыка езарий клуб.

Шоай тlехьара заняти клуба доакъашхоша чакхъяьккхар «Импрессионизм музыкеи живописеи» яхача темагlа. Заняти дlайихьар вар Нохч - Гlалгlай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра дирижер В. Минацаканов. Укх деношка клубе чакхъергья «Хlанзара советски музыка» яха заняти.

С. ПАРЧИЕВ.

Чакхдоалаш латт вай республике дlахьош хинна «Театри бераши» яха Эррисгроссийски кlира. Республикански театрий артисташ хьоашалгlа хилар школай училищай дешархой болча.

Цу вlашагlкхетарашка театр хьахиларахи дегlадарахи, шоай коллектива балхах, хьалхашка латтача декхарех дийцар артисташа.

СУРТА ТlА: Х. Нурадилова цlерагlча паччахьалкхен драматически театра Нохч - Гlалгlай АССР халкъа артист Дениев lальвин артист Азаев Хьасан Грознерча № 54 йолча юкъерча школа дешархошта юкъе.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ЦИРК

ГДР гастролеи чакхъьеначул тlехьагlа 9 ДЕКАБРЕ lАН СЕЗОН ХЬАЕЛЛ.

ПАВЛЕНКО НИКОЛАЯ хьалхаенна «Дрессированни шоньаш» яха аттракцион

Московски цирка боаза бола артисташ

Хьалхагlе а билеташ дохка доладьд 1977 шера 22 ноябре дехз цирка кассашка а общественни распростра[redacted].

ЦИРКА ДИРЕКЦИ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

1978 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорте, гlиллоъча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гlоада.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг; ях бетта — 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

АКРОБАТИЙ ТОЛАМ

Тбилисера цlаккхьачав тайп-тайпарча спортивни обществай ведомствай вlашагlтехача командашта юкъе йолча СССР чемпионате дакъа лоацаш хинна Нохч - Гlалгlайчен акробаташ.

Вiь сегах — спорта мастерех И. Гусевах, В. Гончаренках, С. Абубакаровах, И. Якушевах латташ йолча «Трудовые резервы» ДСО Централи Совета вlашагlтехача команда юкъейоагlача вай республика акробатий группо дукхача командашта юкъе шоллагlа моттиг яьккхар.

Хlаьта къаьст - къаьстача группашта юкъе хьалхе къувсаш эшийча В. Захаровеи, С. Сафиниевеи хьалхагlа моттиг яьккхар. Къоначо спортсмений толам карх lа метаргба цунах.

Вай республика спортсменаш цу бехктокхамерча кхьашка кийчбьар спорта мастер А. М. Чудахов ва.

М. МЕСТОЕВ.

ЛЕНИНГРАД. Кхойтта доше, пхиь доте, цхьь бораь совгlат даьккхад укх шера Ленинградски военни округа СКА мотоспортсменаша. Эггара деккерча рангашка вай мехка сий лорадеш спортивни яхьашка дакъа лоацаш хиннаб уж.

Клубе лаьрхlа а вовгlаш дlахагlа барех лоархlаш ва шоаза дунен чемпион хинна, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер, Советски Эскара прапорщик Моисеев Геннадий. 29 шу даьнна из мотоспорта дакъа лоацаш вола 15 шу да.

Шийн спортивни наькъ Геннади дlаболабаьб СССР заслуженни тренера Е. А. Денинске хьалхлелча А. А. Жданова цlерагlча Ленинградски пионерий Дворце, цига хьахиннай цун спортавци говзал.

Дукха ха йоалаш дунен чемпионат хилар, цига а Моисеевс эггара вlоагlагlа вола мотогонщик хилар.

СУРТА ТlА: дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер Моисеев Геннадий.

И. САБАДАША сурт.
ТАСС фотохроника.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

ВАЬЧА ДИЙНАХЬАРА СОВГlАТАШ

ДУВЦАР

(Йистедоалар. Доладур 3-гlча оагlо тlа).

Цхьан хlаманга хьежаш хьо хилча нага а доацаш сиха дlайода ха. Дlоахде ца деза даа хlама, малар истолашта тlа lоттадаь даьлар тхо хьаьший гулбала ха гаргакхоачаш. Сое а кlаьдвеннарар Лайлас дукха дlа-хьа хьежаьнаь. Из хьада, вож хьада яхаш цlагlа чу, аре ухийтар цо со. Са адарах а хlама ца хила мегар Лайлайна балхара цун новкъост хиннаецаре. Кадай а дика хlама карагlдоалаш а саг хинна лар Бинати. Са сесагаца геттара тхам болаш кийчдар цар истолаш.

— Вай хlана хийча да-кх, — аьлар Лайлас юстаро латтача гlанда тlа шиъ кхг дlабахийта lо а хоаш, — Халагlа мел дар даьнна, хьаьший сагота пэ хилийтар хьа гlулакх да, — бlарахьежар из соно.

— Цар-м саготдергдац хьона, — елаелар Балати. — Ерраме кийчдаьча истола тlа дуачуш, мозаичун-мара хlаман уйла ма-хьа ю-каха.

— Хlаьта а хьаьший сакъердалургдола хабар дувца деза, — раьза хилензар Лайла. — Даарал, маларал совгlа сакъерда а ловш хул нах-м.

Шоашка хукха хьежийтанзар хьаьшаша. Цхьабараш цхьаь а, вокхаш цхьана а [illegible] Лайлас юкъе гlортаде со цо дезова.

Мелх дикка [illegible] беррига гулбена баьнна. [illegible]

хетадора сона истолашта хьалхашка багlараша.

— Лайла, — юххера а кад айбир тхьамадал хайкача Лайлана цхьана балха волча Камила. Тхьамадал леладе дика хоара цуна, цудухьа нах вlашагl мел кхийттача цох вора тхьамада. — Тахан хьа дезале деза ди да. Хьа мар ваь ди белгалдоакхх вай. Беркат ма эшалда шун цlагlа, барт-йиш ма эгlалда шук... Хlаьта... Согара е совгlат а дlаеца, — шийна хьалхашкара газет тlахьорчадаь хlама Лайлайга дlаелар цо. Тlаккха согахьа вела а кьежа кад дlамелар.

Цуна тlехьа кад текхабир Лайлай хьакима Мурада. Цо а ше денар Лайлайга дlаделар. Цкъа са сесагаца балха болчар шоаш оалар аьнначул тlехьагlа мара аргlа кхачаенар са новкъостешка. Цуйах-м аз тамаш яннзар, со цецвоаккхаш хиннар кхы дар: сона балха болчар а шоаш дена совгlаташ Лайлайга телар. «Ераш-м со ваь ди белгалдаккха баьхкабац. Лайла йолча баьхкаб», — дагадехар сона.

Тха той юкъе кхаьчадар дага а доацаш са хаьчанна кхы хаьчача. Малхара кхетар цун бе [illegible] чира.

— Ишмажхваш, — ше кор лоацалце дов де молазар из, — Сона хоргдац мотташ дарий цо... Сога хlама а ца оалаш lаййабеннай...

— Нани, — дукхалавхар со цунна. — Хьо мишта йоагlа... Фу дагадехьа хьона.

— Сацналехь сона... Е нах бецаре аз бергбар хьа болх.

Са хьаьший беррига багlачарга гlайттар йоккхача сага сий деш.

— lохоша, — кулг лостанир наве. — Баркал шоана... Гой хьона са йиlиг, — Лайлайгахьа дlайийрзар из — Е чара са мар-ванас лелаьь я хьона, тlаккха аз лелаьй... Тахан укх дезача дийнахьа хьона лу аз ер... Дика гелелаьь, накъаргьа хьона.

Цкъа цlийлора Лайла, тlаккха кlайлора. Аз дика кхетадора цунна хеташ дар. Шагlа ваьна хилза, хlамаш югта машин хийча чарйх фу аргда, нахах эхь ма дий из — из хила лаьар хlана кувне дага хинар.

— Чара геттара эшаш я вахана, — Лайлайна хийттачох кхийттара сапна йистхилар Баьнати. — Аз сайна-м эшарьар из хорайна.

Гулбенначарех дукхагlчар могайар нана чара. Цудухьа дlахь ца луш цу сахьате дежар чарах дола кхелеа.

Малх чубузарга кхачалча баьгlар тха хьаьший. Когаштa уралоаттавш яхар Лайла хьаьший бахачул тlехьагlа. Бакъда цкъа совгlаташка на хьежача сахьте гlортйолаш яхар.

— Хьожий хьо! — хьаттар по соха.

— Хьежа.

— Деьре халат! — цlоаlа йиккхар цунга эггара хьалхара совгlат хьалаьстача.

Да а лар кхалнаьха деьре халат.

— Хьажал, хьажал! — кхайкар из сога шоллагlа совгlат ше хьадоастаде. Кlоналта чу йоахкача гlалкхаех бlаргкхийтар са.

Фу яр совгlаташна йоанаш— кхалнаьха туфлеш, комбинацеш, чай мола пхьегlаш.

— Ер хьона дена совгlат да, — аьлар Лайлас цхьа совгlат хьадоастаде. — Ма хоза а я. Портсигар яр сона лаьрхlа ена хиннар.

— Укханах пайда эцара хlана гlаьле оза lомалургва-кх со, — аьлар из харцахьа а вераш.

— А, ма lомаделаьь! — кхетделар Лайла. — Эшац хьона. Ер-м сервента чу дlаоттаергья вай.

Хьаьшаша мел дена совгlаташ Лайлайна денадар. Из портсигар енача цхьаннена-м со а вена хиннавар дага.

— Дика ва-кх ваха хьо ниттаа доарзlаш. — Гой со вах да дездеш хьона мел дена совгlаташ.

Ца кхеташ сона кlирьена дlахьажийтар Лайла. Бакъда дегlабуаш бе цхьанкха хlама ходалачар пуша со цхьа а [illegible]

— Со лоарзlаш хьона хьо и йоарзlаш ха ма... — аьлар цо юххера. — Хьо лоарзlаш хилча со лоарзlаш я а...

Пуша кхьала ло хlама хилдаьлча [illegible] хьовча сагога.

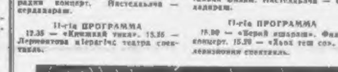

Декабрера хаоттам

«Декабрь бутт чакхбоал—lахьатlаотт» сал халкьо. Нохч-Гlалгlайче lа долалуча хана ноябрь бетта юкъера лаьрхlача хулачул 4—5 градус шийлагlа а йолаш, лоа а дуллаш ха отт.

Дукхача шераш метеорологаша даьча тохкамаша хьахьох декабрь бетта цхьайолча хана дlайха фо lатхъар бахьаш долаш республике 15—16 градус йlайха хулга. Цхьабакъда Арктикера шелал Къалбасела фордашкара Къулбехье йолча лоамашка кхачача чакхьаьлча, республике декабрь бетта 15—18 градус йолаш шийла хул. Хlаьта 1946, 1948, 1959, 1972 шерашка декабрь бетта 20—23 градус йолаш шийла хилар.

Цу хаоттама дlайа хинна йолаш 22—24 да хул декабрь бетта. Хlаьта йоачан, цхьайолча моттигашка 25-нега а кхоачаш, юкъера лаьрхlача 15—20 миллиметр хул цу хана республике.

СССР Гидрометцентро беча хоамах, укх декабрь бетта Малхбоален Кавказа хьалхашке (цига хул вай республика а) бlайсана 2—7-гара 8—13-нега кхоачаш шийлен дийнахьа 4—9 градус шелалгара 0—7 градус йlовхалга дlакхоачаши хургья. Бетта хургья юкъера лаьрхlача 20—30 миллиметр йоачан. Бетта дукхагlа йолча хана дехк доалларгда. Догlа, догlаша цхьана лоа дела хаш хургья бутт боалалуши чакхбоалаши. Хьалхарчен кхоалагlчен декадашка цхьайолча моттигашка лаькъашка ша баьн дохк доаллаши хаоттам хургба.

Цу хаоттама дьалашка гуразьа йийна культураш дийна йолаш дегlаухаш хила тарлу. Декабра шоллагlа ах бетта дика lена гlоргья уж культураш.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
инженер - агрометеоролог.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 декабрь.

I-ра ПРОГРАММА

9.00 — Керданараш. 9.10 — lуйранара гимнастика. 9.30 — «Гонза кугаш». 10.00 — «Дай-ноаной, шоана». 10.30 — «lуйранара почта» яха музыкальни программа. 11.00 — СССР монументально-декоративни искусстви а архитектура а. 11.30 — «lалам а саг а». 12.00 — «Музыкальни абонемент». Т. Н. Хренникова камерни ашараш. 12.25 — «Спортлото» тираж. 12.30 — «Тамашийна кхо бос». Дешархошта йола передача. 12.45 — «Конституце хьакъехьа йола беседаш». Сага цхьанlенон хьакъехьа паччахьалкхено еш йола йоазо. 12.55 — Социалистически яхьа экран. Ильсарен районе (нохчий меттала). 13.25 — «Доаму юрта» яха художественни фильм. 15.05 — «Унахцlено». lилманно-популярни программа. 15.30 — «Дийнача хlамай дунен тlа». Передача дlаьлу журналиста Пескова. 16.00 — «Незнайка а цун новкъостий а леладаь тамашийна хlамаш». Телевизионни дукхаха серийни мультфильм. «Эзлай соралера Коротышка» яха 1-гlа сери. «Незнайка — поэт» яха 2-гlа сери. 17.25 — «Городски нахи» яхача цикларга «Минск» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 18.00 — Керданараш. 18.15 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах йола беседа. 19.00 — «Кхераме солатоза моттиго» яха телевизионни художественни фильм. 1-гlа, 2-гlа дакъош. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Кхераме солатоза моттиго» яха телевизионни художественни фильм. 3-гlа дакъа. 22.40 — Эстрадни концерт. Йистедаьча — керданараш.

II-гlа ПРОГРАММА

17.35 — «Кнежкий тика». 18.26 — Лермонтова цlерагlча театра спектакль.

4 декабрь.

I-ра ПРОГРАММА

9.00 — Керданараш. 9.10 — «Деелмукъадаккха дlаотта!» 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гlулакх деш ва!». 11.00 — В. Каверин. «Аптека «Сийна шарош». Телевизионни спектакль. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.00 — «Музыкальни киоск». Передача дlаьлу Э. Беляева. 14.30 — «Из новна дулургда». 15.00 — РСФСР заслуженни артиста Н. Некрасова хьалхе леладеш йолча оркестр халкъа инструментий Академически оркестра концерт. Солистка — СССР халкъа артистка Б. Руденко. 15.25 — «Заря востока» яхача газета приз эккха гандболах йола дунен халкъашта юкъера турнир. Советски Союза сборни — Румыни сборни. (Малахх). Тбилисера передача. 15.50 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.20 — «Незнайкаи цун новкъостий лелаdaь тамашийна хlамаш». Телевизионни кукала серийни мультфильм. «Незнайка — художник» яха 3-гlа сери. «Незнайка лаьхь бе йолаш» яха 4-гlа сери. 17.00 — «Кинонаькъара клуб». 18.00 — Керданараш. 18.15 — «Дийн бераши» яхача циклалара «Продолжени» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.45 — «Илли-77». 19.20 — «Доьзол дехьара хьаьний бlаргаш Советски Союз». 19.50 — Централни телевидене экрана тlа эггара хьалха. «Школа директора денош» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Йоккхача симфонически оркестра сахьат». Передача дlаьлу РСФСР халкъа артиста Федосеева. 22.20 — Документальни фильм. Йистедаьча — керданараш.

II-гlа ПРОГРАММА

15.00 — «Берий ашараш». Фильм-концерт. 15.20 — «Лоха тешо со». Телевизионни спектакль.

РАДИО

3 декабрь.

6.30 — «Хьалхалаттача хьайбаш лелодерий опыт массанена дlайовзийта» Грознески района «Юбилейный» совхозера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.18 — «Сердало» газета обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Къонах». 14.30 — «Лоамий симфони» А. Сулейманова стиха сборниках йола М. Сулаева беседа. 15.00 — Яхьа хьалхабаьннарашта хетадаь концерт. 15.40 — «Дегага дегага». Вошал волча республикай поэтий стихаш (гlалгlай меттала). 16.00 — Керда обряде вахаре юкъе яха (нохчий меттала). 18.20 — «Халкъа исполнитель» яхача циклагара (гlалгlай меттала).

4 декабрь.

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинпи вень» газета обзор. 7.23 — Хоамаш. 7.30 — Ашараш. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш. 12.10 — Литературно-музыкальни композици. «Ленини партии шола баь вежарий ба» (нохчий меттала). 15.15 — «Цlе сийлаш». передача (гlалгlай меттала). 15.45 — «Юбилейни шу — толаме чакхдаккха!» «Къахьегамах ийна хилара шерда» яха Грозненски ремонтно-механически заводера передача. 16.00 — Кlирандийнахьара ашарий программа. [illegible] глобус». 18.30 — Наллша доттагlйа дараш. Концерт.

Хаоттам

[illegible] хахан республике гlолаел Грозне хулашула мордаш а йолаш, йоачан а йолаш, дотlа а делкаш, [illegible] дехкара сохкаш 0—5 метр шоагlа чух а хьохаш хилен фетара температура республике 3—8, Грозне 5—7 градус йовхаш йолаш хилен ларьу. Кхоаен ломмен мордаш а [illegible]

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамасекретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-23; кехатийн отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-23; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерия — 2-54-30; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареl, ерен, шоаттен деношка

СФ05311. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 8990.